

U V O D

Bitno promijenjeni uvjeti razvoja područja Općine Sunja, promjena vlasničkih odnosa i zakonske regulative, nova Strategija i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, Prostorni plan Sisačko-moslavačke županije, kao i problemi prilikom primjene postojećih dokumenata prostornog uređenja uvjetovali su odluku Općinskog poglavarstva Općine Sunja da u Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Sunja (SV 23/98) ugradi potrebu izrade Prostornog plana uređenja Općine Sunja, a prema Zakonu o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98 i 61/00) i Pravilniku o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98).

Izrada Prostornog plana uređenja Općine Sunja povjerena je, na temelju provedenog javnog nadmetanja, tvrtki CPA - Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o. iz Zagreba. Novim je Prostornim planom uređenja Općine Sunja potrebno ostvariti slijedeće:

- definirati strategiju razvoja Općine Sunja,
- uskladiti plan sa Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske, Prostornim planom Sisačko-moslavačke županije, kao i prostornim planovima uređenja susjednih jedinica lokalne samouprave,
- smjernicama plana potaći razvoj gospodarstva,
- ostvariti planske preduvjete za gradnju građevina društvenog i javnog standarda,
- stvoriti preduvjete za kvalitetnije prometno i komunalno opremanje naselja Sunje i ostalih naselja,
- predložiti zone zaštite prirode, kao i sancije ugroženih dijelova prirode,
- stvoriti preduvjete za zaštitu okoliša,
- osigurati sudjelovanje korisnika prostora u procesu izrade plana i donošenju odluka.

Po potpisu ugovora CPA d.o.o. je pristupio pripremnim radovima na izradi plana koji su uključivali :

- pribavljanje geodetsko - katastarskih osnova za područje obuhvata u mjerilu 1:25.000 i 1:5.000 ;
- analizu postojeće dokumentacije za područje Općine Sunja;
- analizu prirodne osnove i demografskih potencijala na području Općine Sunja;
- analizu postavki iz prostornih planova višeg reda (Program i Strategija prostornog razvitka Republike Hrvatske, Prostorni plana Sisačko-moslavačke županije);
- analizu građevinskih područja naselja.

U sklopu pripremnih radova održan je radni sastanak u Sunji, na kojem je izvršitelj radova preuzeo dio podloga i postojeće dokumentacije o prostoru, te su dogovoreni temeljni programski parametri za izradu Prostornog plana uređenja Općine Sunja.

Za potrebe izrade Plana prikupljeni su podaci i dokumentacija od tijela državne uprave i pravnih osoba s javnim ovlastima u skladu sa člankom 29. Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98 i 61/00):

1. **MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PROSTORNOG UREĐENJA**
Uprava za zaštitu prirode i okoliša, Ulica grada Vukovara 78, 10 000 ZAGREB
dopis, klasa 612-07/01-35/0089, urbroj 531-06/2-2-AV-00-2 od 28.03.2001.
2. **MINISTARSTVO KULTURE**, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu, Mesnička 49, 10 000 ZAGREB
dopis, klasa 612-08/01-01/172 od 19.04.2001.
3. **MINISTARSTVO OBRANE**, Uprava za graditeljstvo,
Trg kralja P. Krešimira , 10 000 ZAGREB
dopis, klasa 350-05/01-01/57, urbroj 512M3-0202-01-4 od 03.05.2001.

O B R A Z L O Ž E N J E

4. MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA, POLICIJSKA UPRAVA SISAKO - MOSLAVAČKA, Odjel zaštite od požara i civilne zaštite, Rimska 19, 44 000 SISAK
dopis, broj 511-10-09/1-191/2-01.1/2 od 28.03.2001.
5. SISAKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA, Zavod za prostorno uređenje
Trg bana J. Jelačića 6, 44 000 SISAK
dopis 162/2001 od 22.03.2001.
6. SISAKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA, Ured za prostorno uređenje, stambeno-komunalne poslove, graditeljstvo i zaštitu okoliša, A. i B. Radića 32, 44 000 SISAK
dopis, klasa 350-01/01-01/06, urbroj 2176-04-01/02-01/3 od 03.05.2001.
7. SISAKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA, Ured za gospodarstvo, Odsjek poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, A. i S. Radića 36, 44 000 SISAK
dopis, klasa 323-01/01-01/15, urbroj 2176-01-03-01-2 od 19-06-2001.
8. SISAKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA, Ured za prosvjetu, kulturu, informiranje, šport i tehničku kulturu, A. i S. Radića 36, 44 000 SISAK
očitovanje nije dostavljeno
9. SISAKO - MOSLAVAČKA ŽUPANIJA, Ured za rad, zdravstvo i socijalnu skrb
A. i S. Radića 36, 44 000 SISAK
dopis, klasa 500-01/01-01/01, urbroj 2176-03-01-4 od 23.04.2001.
10. ŽUPANIJSKA UPRAVA ZA CESTE SISAKO - MOSLAVAČKE ŽUPANIJE
A. i S. Radića 33 / I, 44 000 SISAK
dopis, klasa 340-01/01-05/62, urbroj 2176-80-01-33-2 od 28.03.2001.
11. HRVATSKA UPRAVA ZA CESTE, Središnji ured, Odjel za razvitak i planiranje
Vončinina 3, 10 000 ZAGREB
dopis, urbroj 345-210-4296/1/2001 od 03.04.2001.
12. HRVATSKE ŠUME p.o., Uprava šuma Sisak, Odjel za uređivanje šuma
S. Runjanina 12, 44 000 SISAK
dopis, urbroj SI-05-2001/68 OD 28.03.2001.
13. HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA d.d., Sektor za razvoj
Ulica grada Vukovara 37, 10 000 ZAGREB
dopis, broj 7-3602/2001-DM od 21.06.2001.
14. HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA d.d., DP "ELEKTRA" SISAK
Kralja Tomislava 42, 44 000 SISAK
dopis 4018-8043/01 od 24.05.2001. I 4018-9187/01 od 11.06.2001.
15. HRVATSKA POŠTA d.d., SREDIŠTE POŠTA SISAK
Trg bana Josipa Jelačića 23, 44 000 SISAK
dopis broj 2-01-354/01 od 23.03.2001.
16. HŽ HRVATSKE ŽELJEZNICE, Razvoj i planiranje
Mihanovićeve 12, 10 000 ZAGREB
(podaci dostavljeni za potrebe izrade PPŽ)
17. HRVATSKE VODE, Vodnogospodarska ispostava "Banovina"
R. Boškovića 11, 44 000 SISAK
vidi dopis: klasa 350-02/01-01/0007, urbroj 374-21-1-01-3 od 17.04.2001.
18. HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Save
Ulica grada Vukovara 220, 10 000 ZAGREB
dopis, klasa 350-02/01-01/0007, urbroj 374-21-1-01-3 od 17.04.2001.
19. HRVATSKA RADIOTELEVIZIJA, Odašiljači i veze
Prisavlje 3, 10 000 ZAGREB
dopis 311/01 od 27.03.2001.
20. HRVATSKI TELEKOM, TKC Sisak
I.Kukuljevića 24, 44 001 SISAK
dopis broj 2.1.-3588/01 od 05.04.2001.
21. OPĆINA SUNJA, Jedinstveni upravni odjel
pp 1, 44 210 SUNJA
dopis, klasa 350-02/00-01/02, urbroj 2176/17-04/05-01-05 od 15.04.2001. godine.

O B R A Z L O Ž E N J E

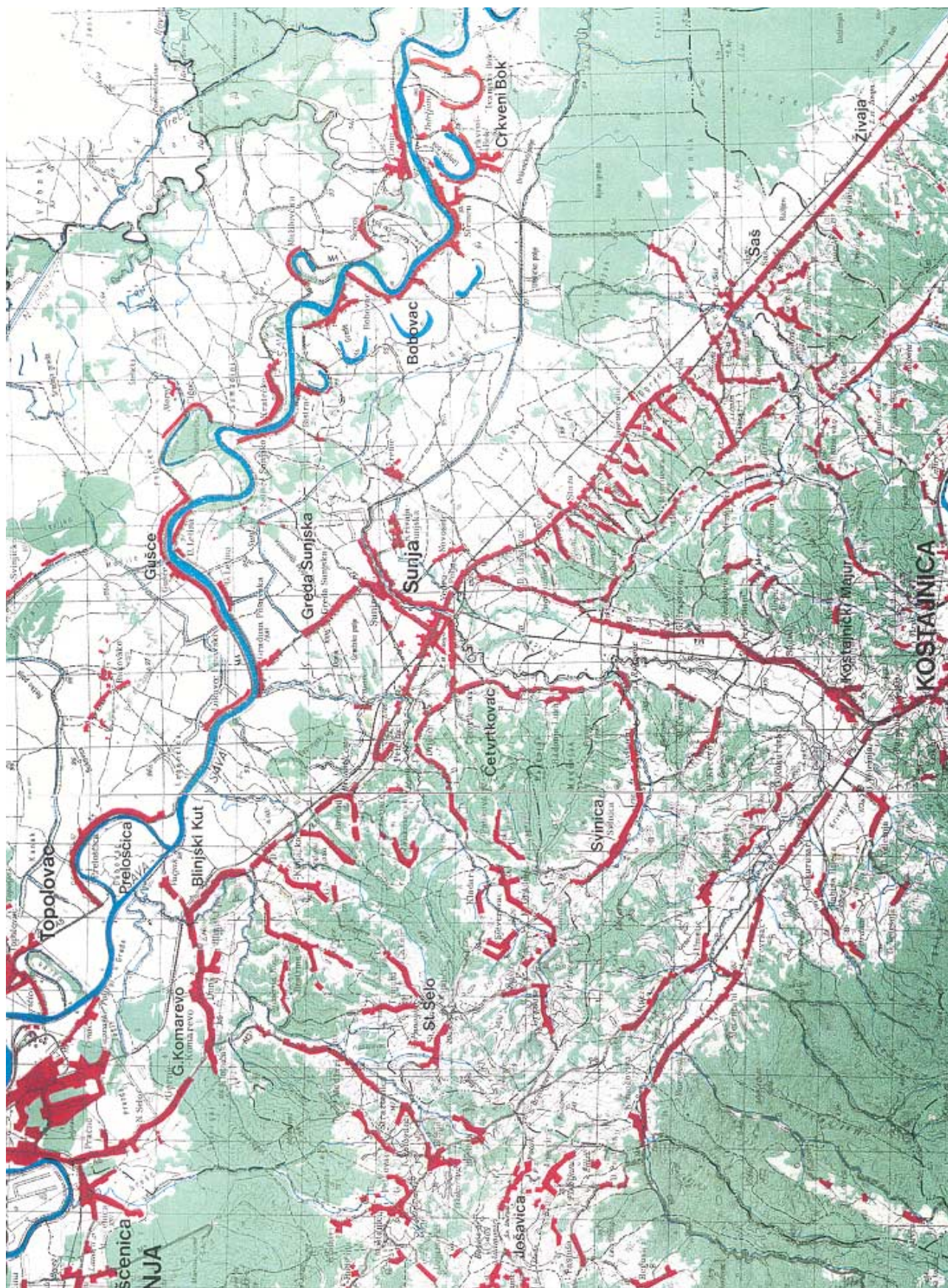
Na temelju dobivenih spoznaja izrađen je Nacrt prijedloga Prostornog plana uređenja Općine Sunja koji sadrži:

- tekstualno obrazloženje i grafičke priloge u mjerilu 1:25.000 kojima se definira temeljna organizacija prostora, zaštita prirodnih, kulturnih i povijesnih vrijednosti prostora, namjena i korištenje prostora, prometna i komunalna infrastruktura, uvjeti za korištenje i mjere zaštite prostora te mjere za provođenje plana
- granice građevinskih područja na katastarskim kartama u mjerilu 1:5.000 za sva naselja na području Općine Sunja;
- prijedlog Odredbi za provođenje Prostornog plana uređenja Općine Sunja.

U skladu sa člankom 3. Uredbe o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova (NN 101/98) Nacrt prijedloga Prostornog plana uređenja Općine Sunja prezentiran je na prethodnoj raspravi, održanoj 18.07.2001. godine u Sunji. Na prethodnoj raspravi, osim stručnih službi Općine Sunja, sudjelovala su i tijela državne uprave i pravne osobe osobe s javnim ovlastima, koja su osigurala podatke i dokumente iz svoga djelokruga za potrebe izrade prostornog plana.

Sve primjedbe i sugestije dane na prethodnoj raspravi ugrađene su u Prijedlog Prostornog plana uređenja Općine Sunja.

OBRAZLOŽENJE

Područje Općine Sunje

**I. OBRAZLOŽENJE
PROSTORNOG PLANA UREĐENJA
OPĆINE SUNJA**

OBRAZLOŽENJE

1. POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI PODRUČJA OPĆINE SUNJA U ODNOSU NA PROSTOR I SUSTAVE ŽUPANIJE I DRŽAVE

1.1. Osnovni pokazatelji o stanju u prostoru

1.1.1. Teritorijalni obuhvat

Prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN 10/97, 124/97, 68/98, 117/99, 128/99, 44/00 i 129/00), Općine Sunja nalazi se u sastavu Sisačko-moslavačke županije. Sisačko-moslavačka županija ima površinu od 4.463,1 km² i zauzima cca 7,9% kopnenog teritorija Republike Hrvatske. Na prostoru Županije, prema popisu stanovništva iz 2001. godine, živjelo je 185.387 stalnih stanovnika. Gustoća naseljenosti iznosila je 41,53 stanovnika na četvorni kilometar, što je znatno manje od prosjeka Republike Hrvatske od 77,5 st/km². U Sisačko-moslavačkoj županiji živi 4,18% hrvatske populacije.

Kako je prema izvršenom popisu stanovnika 2001. godine u Sisačko-moslavačkoj županiji živjelo 183.531 stanovnika, vidljiv je veliki pad u odnosu na 1991. godinu (čak 65.691 stanovnika manje). Ovaj pad broja stanovnika rezultat je ratnih zbivanja i privremene okupacije dijela prostora Županije, te se procjenjuje da će se u narednom razdoblju, provođenjem sustavne obnove i povratkom prognanika, broj stanovnika u Županiji tek približiti broju iz 1991. godine.

Slična je situacija i na području Općine Sunja, gdje je također u zadnjih 10 godina zabilježen znatni pad broja stanovnika (od 12.309 stanovnika 1991. godine do 7.376 stanovnika 2001. godine), što je veliki pad za čak 4.933 stanovnika ili za cca 33 %.

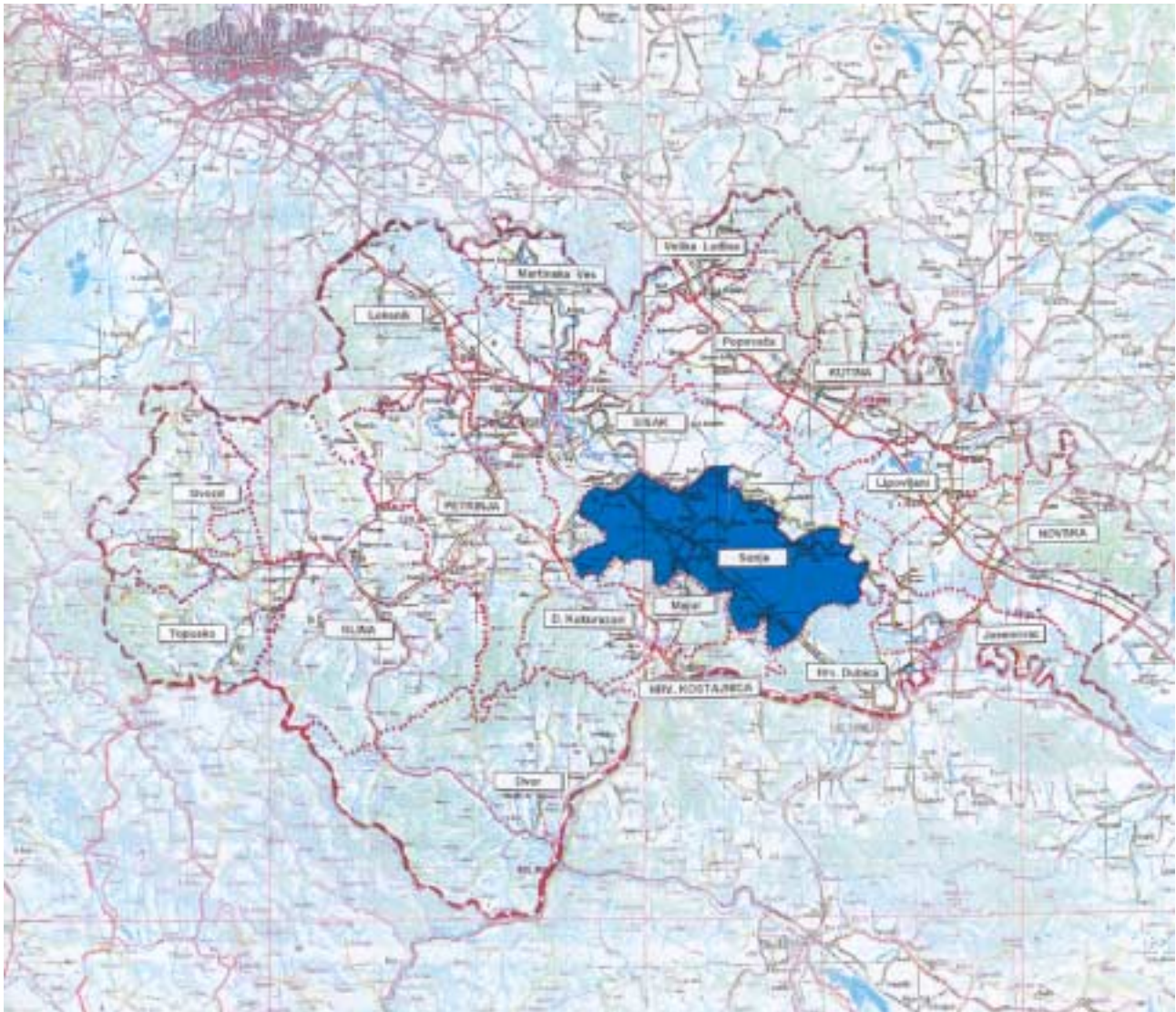
	broj naselja	Broj stanovnika		Indeks 2001/1991
		popis 1991.	popis 2001.	
Republika Hrvatska	6.820	4.784.365	4.437.460	92,75
Sisačko-moslavačka županija	453	251.078	185.387	73,83
Općina Sunja	40	12.309	7.376	59,92

Općina Sunja na jugu graniči na jugu s Gradom Hrvatskom Kostajnicom i općinama Donji Kukuruzari, Majur i Hrvatska Dubica, na istoku s Općinom Jasenovac, te na sjeveru s Gradom Siskom (svi u sastavu Sisačko-moslavačke županije).

Površina Općine Sunja 288,25 km², te zauzima 6,45 % od ukupnog teritorija Županije (ukupna površina Županije je 4.463,1 km²).

Kako je na prostoru Općine Sunja, prema popisu stanovništva 2001. godine, živjelo 7.376 stalnih stanovnika (što je iznosilo 3,97% od ukupnog broja stanovnika Županije), gustoća naseljenosti iznosila je svega 25,58 stanovnika na četvorni kilometar, što je bilo manje od prosjeka Županije (41,53 st/km²), a znatno manje od prosjeka Republike Hrvatske (77,5 st/km²).

OBRAZLOŽENJE

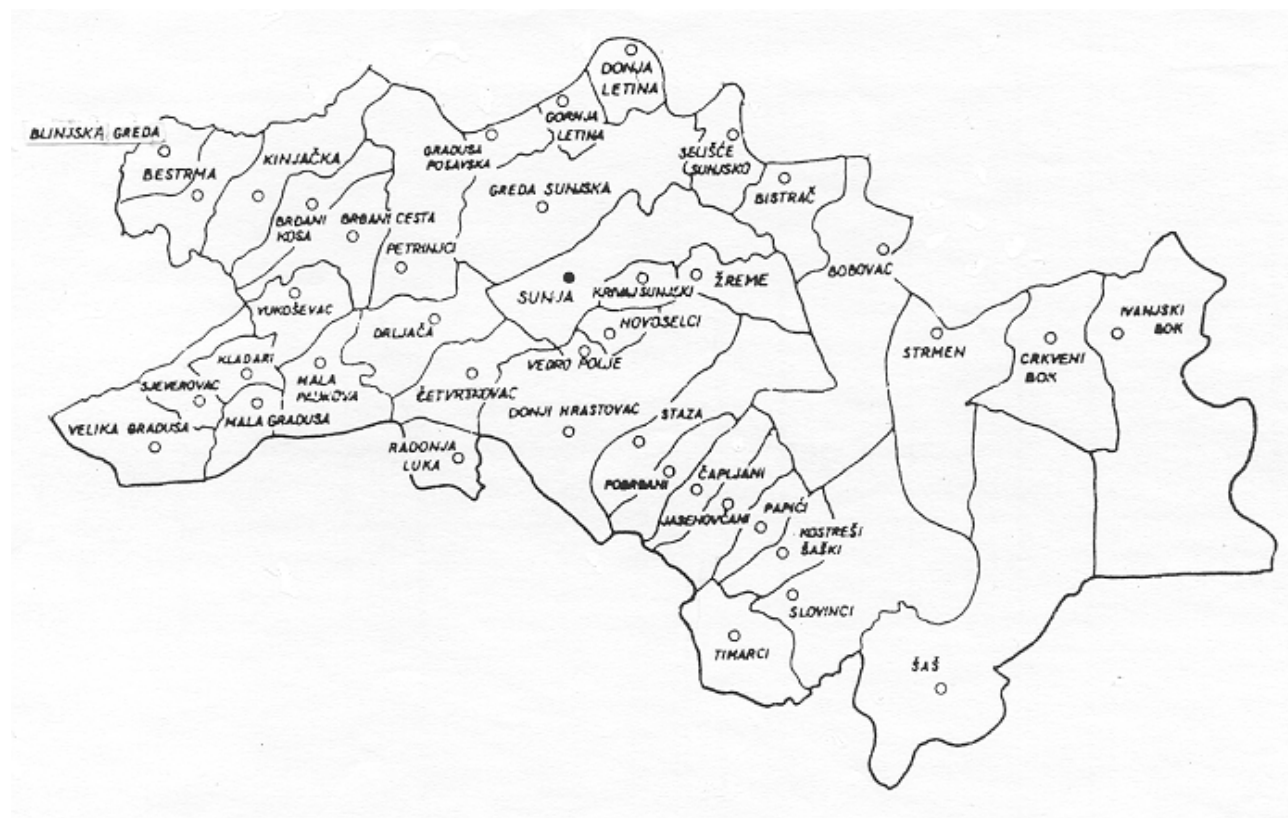

Položaj Općine Sunja u Sisačko-moslavačkoj županiji

OBRAZLOŽENJE

Općina Sunja ima u svom sastavu ukupno 40 naselja, čiji popis prilažemo u nastavku (abecednim redom):

1. BESTRMA	21. KRIVAJ SUNJSKI
2. BISTRAČ	22. MALA GRADUSA
3. BLINJSKA GREDA	23. MALA PAUKOVA
4. BOBOVAC	24. NOVOSELCI
5. BRĐANI CESTA	25. PAPIĆI
6. BRĐANI KOSA	26. PETRINJCI
7. CRKVENI BOK	27. POBRĐANI
8. ČAPLJANI	28. RADONJA LUKA
9. ČETVRTKOVAC	29. SELIŠĆE SUNJSKO
10. DONJA LETINA	30. SJEVEROVAC
11. DONJI HRASTOVAC	31. SLOVINCI
12. DRLJAČA	32. STAZA
13. GORNJA LETINA	33. STRMEN
14. GRADUSA POSAVSKA	34. SUNJA
15. GREDA SUNJSKA	35. ŠAŠ
16. IVANJSKI BOK	36. TIMARCI
17. JASENOVČANI	37. VEDRO POLJE
18. KINJAČKA	38. VELIKA GRADUSA
19. Kladari	39. VUKOŠEVAC
20. KOSTREŠI ŠAŠKI	40. ŽREME

Prostorni raspored naselja na području Općine Sunja

OBRAZLOŽENJE

1.1.2. Numerički pokazatelji

Kako bi se omogućila međusobna komparacija pokazatelja u prostornim planovima Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98) propisano je da sastavni dio prostornih planova moraju biti tablice koje sadrže slijedeće podatke o stanovnicima, stanovima, kućanstvima i gustoćama naseljenosti:

Tablica 1.

	Površina		STANOVNICI				STANOVI				KUĆANSTVA		Gustoća aseljenos 2001. god tanov./ km
			popis 1991.		popis 2001.		popis 1991.		popis 2001.		popis 1991.	popis 2001.	
	km ²	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	broj	
SISAČKO- MOSLAVAČKA ŽUPANIJA	4.463,10	100,0	251.078	100,0	185.387	100,0	80.909	100,0	85.505	100,0	89.522	65.269	41,53
OPĆINA SUNJA	288,25	6,4	12.309	4,9	7.376	3,9	3.968	4,8	3.741	4,3	4.220	2.880	25,58
NASELJE SUNJA	13,53	0,3	2.099	0,8	1.397	0,7	780	0,9	664	0,8	734	538	103,25

Tablica 2.

OPĆINA SUNJA	POVRŠINA		STANOVNICI				GUSTOĆA NASELJENOSTI	
			Popis 1991.		Popis 2001.		Popis 1991.	Popis 2001.
	km ²	udio u površini Općine (%)	broj	%	broj	%	broj stanovnika/km ²	broj stanovnika/km ²
PODRUČJE OPĆINE								
OBALNO	-	-	-	-	-	-	-	-
KONTINENTALNO GRANIČNO	288,25	100	12.309	100	7.376	100,0	42,70	25,58
OSTALO	-	-	-	-	-	-	-	-
OPĆINA SUNJA UKUPNO	288,25	100	12.309	100	7.376	100	42,70	25,58

1.2. Prostorno - razvojne i resursne značajke

1.2.1. Geoprometni položaj Sisačko-moslavačke županije

S prometno-geografskog gledišta Sisačko-moslavačka županija ima veoma važno mjesto u integriranju hrvatskog prostora. Prostorom Sisačko-moslavačke županije prolazi glavni uzdužni posavski prometni pravac Središnje i Istočne Hrvatske, kojim se autocestom i željezničkom prugom europskog i državnog značaja povezuju Zagreb i Slavonski Brod, odnosno zemlje Zapadne i Srednje Europe sa zemljama Jugoistočne Europe i Bliskog Istoka.

Županijom prolazi i važan alternativni poprečni prometni pravac (zaobilazeći Zagreb i Karlovac) kojim se povezuju Mađarska i Podravina s Hrvatskim primorjem kao alternativna cestovna veza kojom se kroz uski "hrvatski koridor" spajaju sjeverno podunavsko i južno jadransko područje Hrvatske.

Unski koridor željezničke pruge trenutno je izgubio na značenju zbog svog prolaska kroz granično područje. Strategijom i programom prostornog razvitka Hrvatske planirana je i gradnja autoceste Zagreb-Sisak-Bihać-Split-Dubrovnik.

1.2.2. Geoprometni položaj Općine Sunja

S prometno-geografskog gledišta područje Općine Sunja nalazi se na rubu glavnog uzdužno posavskog prometnog pravca Središnje i Istočne Hrvatske, pri čemu kroz naselje Sunja prolazi i jedan važan segment toga prometnog pravca - željeznička pruga Zagreb-Sisak-Novska. Koridor željezničke pruge valoriziran je Strategijom i Programom prostornog razvitka Republike Hrvatske, kao i Prostornim planom Sisačko-moslavačke županije.

1.2.3. Povijesni razvoj područja Općine Sunja

Razdoblje Antike

Smještaj Siska na utoku Kupe u Savu imao je bitan utjecaj na razvoj mreže puteva što ga je povezivala s ostalim centrima provincije Panonije (Andautonia / Dalmacije / Senia, Salona) i s glavnim komunikacijama u priobalju. (Akvileja - Solun). Nalazi rimskih miljokaza upućuju na smjerove i trase tih puteva, pa unutar tih trasa trebati i ostatke antičkih naselja nastalih uz te trase. Na žalost, slaba arheološka istraženost ne dopušta konkretniju rekonstrukciju prostorne slike u tom povijesnom razdoblju, a vrlo oskudni elementi pružaju samo mogućnost nekih pretpostavki, o kojima trebati voditi računa kako bi se izbjeglo uništavanje ovih prostornih vrijednosti koje su utkane u kontinuitet prostorne slike područja.

Oblici naseljenosti do 13. st.

U velikoj seobi naroda slavensko stanovništvo zajedno s plemenima Huna naseljava Panonsku ravnicu i dopiru do mora. Kraj između rijeka Save, Kupe i Une u 9. st. pripada Panonskoj Hrvatskoj, a u 11. st. područje je podijeljeno tadašnjim društvenim uređenjem na plemenske župe. Društvena organizacija sistemom plemenskih župa, zacijelo ima i svoja središta, kao središta političke vlasti i privrede. Malo se zna o postojanju naselja toga doba, ali se ipak uz imena sjedišta župa javljaju i plemenska utvrđenja.

Drugi značajni događaj koji govori o stanju naseljenosti u razdoblju do 11. st. je osnivanje zagrebačke biskupije 1094. godine. Time je ojačana pozicija crkve u ovom dijelu Hrvatske, te već iz početka 13. st. znamo za niz naselja, koja su sjedišta pojedinih župa. Prvi poznati popis župa datira iz 1334. i u tom popisu se nalaze i sjedište župa u naseljima na području današnje Općine Sunja.

Komunikacije toga razdoblja uglavnom se baziraju na već postojećim komunikacijama iz razdoblja antike. Može pretpostaviti da se komunikacije u ranom razdoblju srednjeg vijeka uglavnom odvijaju sporednim i manje važnim putevima, koji spajaju pojedina naselja, te da se još koriste nekadašnje rimske ceste koje spajaju Sisak s morem - Sisak-Senj "VIA VITA" kao i spoj i veza Siska na Veliku cestu i Vojničku cestu. Sva ostala naselja i utvrde spojena su manjim, za sada neistraženim putevima.

Razdoblje do provale Turaka (16. st.) sa prikazom oblika naseljenosti 12/13-15/16. st.

Propast Hrvatske kao samostalne države i stvaranje zajednice sa Ugarskom mijenja i odnose među pojedinim sve jačim feudalnim obiteljima, kao i jačanje feudalizma. Politička podjela Hrvatske u 13. st., za vrijeme Andrije II i Bele II-IV dijeli Hrvatsku na banovine: Hrvatsko-dalmatinsku banovinu i Banovinu Slavoniju, unutar koje se nalazi i područje Sunje. Jedan od značajnih događaja u povijesti Hrvatske bila je provala Tatara 1242. godine koji su pustošili ove krajeve i prodrli do mora.

Naseljenost se može pratiti na dva načina. S jedne strane poznat je sistem utvrda i starih gradova pojedinih velikaških porodica, a s druge strane popis župa iz 1334. godine definira oblike naseljenosti izvan utvrđenja. Iz tog je popisa poznato da je naselje Greda Sunjska, sa župom sv. Nikole (propala u turskim ratovima) pripadalo Arhiđakonatu Dubica, župa je obnovljena u Sunji 1744. godine.

S obzirom na stalne ratne opasnosti, formiranje jačih i većih naselja vezano je uz utvrđenja. Jaki feudalni grad povlači za sobom i formiranje manjih naselja, bilo čisto vojnog karaktera, bilo vezano uz trgovinu, kako bi se u slučaju opasnosti stanovništvo moglo skloniti. Za to najranije razdoblje povijesni podaci su neistraženi, u dokumentima se spominju posjedi, rijeđe imena gradova i naselja.

Razdoblje nakon provale Turaka sa prikazom oblika naseljenosti 17-19. st.

Već u 15. st. započinje tursko nadiranje, ali još ne prelazi granice ovog područja, ali realna opasnost je sve bliže. Padom Bosne 1463. Hrvatska ostaje otvorena prema Turskoj i potreba za sistematičnom obranom postaje sve veća. U tom prvom razdoblju prodora Turaka, nema centralizirane obrane, već jaki feudalski uglavnom organiziraju obranu svojih posjeda, bez neke pomoći od krune.

1527. Hrvati na Saboru u Cetingradu biraju za kralja austrijskog vojvodu Ferdinanda Habsburga i dolazi do stvaranja Austrougarske monarhije, sve u nadi lakše zajedničke borbe protiv iste zajedničke opasnosti. U Hrvatskoj se stvara jedinstveni Sabor "staleža i redova" Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. S obzirom, da je opasnost od Turaka direktno na vratima, bilo je jasno da je potrebno osnovati jedinstveni sistem obrane od Turaka. Organizacija Vojne Krajine seže već u 15. st. kada je još u vrijeme Matijaša Korvina vlada pokušala stvoriti jedinstveni obrambeni sistem, ali tek u 16. st. organizirana je jedinstvena obrana zemalja Habsburške monarhije. Tada se javlja i naziv Granica ili Krajina za područje prema turskoj granici.

Prvi obrambeni sistem prema Turskoj koncem 15. st. obuhvaća rijeku Unu, zaleđe na obroncima Zrinske Gore, prodore prema rijeci Kupi, Turopolju i Slavoniji. Bez osigurane obrane preostali narod počinje masovno napuštati te krajeve i naseljavati sigurnije krajeve. Istovremeno počinje naseljavanje krajeva između Une i Save novim stanovništvom koje bježi pred Turcima. Kralj i vlada podržavaju naseljavanje novog stanovništva kojem daju određene slobode, ali i vojnu obavezu.

Prebjezi, koji tokom 16. st. dolaze na teritorij Hrvatske u izvorima javljaju se pod raznim nazivima: pribjezi, uskoci, vlasi, Turci, Srbi ili Rašani, Čići. Sami nazivi ne označuju točno etničku pripadnost. Upravo naziv Vlah najčešći je na području Vojne Krajine, a uglavnom se odnosi na kršćansko stanovništvo koje bježi pred Turcima, a većina tih prebjega bili su Srbi, iako ne isključivo.

Doseljenici traže određene privilegije za uzvrat za vojnu obaveznu službu. Doseljenici žive na terenima koji su bili u posjedu zemaljske gospode, i Vlasi na posjedima feudalaca isto uživaju određene povlastice kao uzvrat za vršenje vojne službe. Pretežno se bave stočarstvom, ali ubrzo i ratarstvom.

Uz redovnu Krajišku vojsku, pojedine dijelove granice branili su direktno posjednici pograničnih utvrda i posjeda, što se naročito odnosi na prostor između Karlovca i Ivanića, koji dobija naziv Pokupska ili Banska Krajina. Nadiranjem Turaka 1592. propadaju prve osnovane kapetanije, Bihačka i Hrastovička, a novom organizacijom Krajine, kapetanije od mora do Kupe krajem 16. st. sačinjavaju Hrvatsku Krajinu. Banska Krajina zauzima prostor između Karlovca i Ivanića, a dalje je Slavonska Krajina.

Sistem obrane u 16. st. organiziran je putem jakih utvrđenih gradova i palanka, međusobno spojenih linijom čardaka ispred kojih su isturene straže. Još jedan element važan je u sistemu obrane, a to je pusta ničija zemlja, na kojoj su onemogućavali naseljavanje. Nadiranje Turaka traje sve do svršetka 16. st. i redom padaju pojedine tvrđave i linija fronte se pomiče. Preokret u ratu s Turcima znači bitka kod Siska 1593., kada turska vojska prvi puta doživi poraz, koji dovodi do uspostavljanja ravnoteže na granici.

Svršetak 17. st. i 18. st. vrijeme je kada se javlja i intenzivna građevinska djelatnost. Pojedini gradovi, koji su prestanak ratne opasnosti dočekali u relativnom uporabivom stanju, a koji i dalje imaju značajnu stratešku vrijednost obnavljaju se, niz gradova i kaštela propada do kraja, jer u novoj organizaciji Vojne Krajine više nisu zanimljivi i potrebni, a obnavljaju se i gradska i seoska naselja, međutim, na potezu koji se ustalio kao granica prema Turskom carstvu osim postojećih gradova koji se obnavljaju podiže se i niz čardaka i straža. U obnovljenoj izgradnji sakralne arhitekture razlikuju se tipološki i konstruktivno dva osnovna načina gradnje. Jedno su zidane crkve i samostanski kompleksi, manje ili više oslanjani na oblike srednjeevropske sakralne arhitekture 18.19. st., a drugi tip je drvena sakralna arhitektura maksimalno vezana uz autohtonu drvenu ruralnu arhitekturu Banije, Pokuplja i Posavine.

Tip sakralne arhitekture pokazuje izvanredno bogatstvo autohtonog arhitektonskog izraza predajnog graditeljstva, koji je s druge strane tokom vremena bio izložen i još uvijek je izložen naglom propadanju. Građene su bile od drvenih tesanih platica, vezanih na hrvatski ugao, a visokim strmim krovovima pokrivenim šindrom ili slamnatim krovom, pravokutnog tlocrta s poligonalnim svetištem i zvonikom u obliku jahača iznad glavnog pročelja. U tom osnovnom obliku postoje različite varijante, a osnovna koncepcija zadržala se do 19. st, čak i kada su crkvice građene od piljene građe. Ono što im daje izvanrednu vrijednost je oprema unutarnjeg prostora, mahom oslikanog i stropa i bočnih zidova, sakralnim figurativnim motivima i vegetabilnim motivima. Osim razlike u funkciji, diktirane vjerskim rualom. I katoličke i pravoslavne drvene crkvice tipološki pripadaju istom oblikovnom izrazu. Ono što daje naročitu vrijednost svim tim objektima u pravilu je izvanredno odabran položaj i usklađenost s okolinom, bilo da se radi o objektima unutar cjelina, bilo o objektima izvan naselja, te u pravilu svi ti sakralni spomenici dominiraju okolinom i daju snažan pečat u slici krajolika.

Na preostale srednjovjekovne objekte, koji su ostali djelomično sačuvani, dolazi direktno barok i to u 18. st., tako da obnova spomeničkog inventara nosi karakteristike barokne sakralne arhitekture srednje Evrope, a kasnije utjecaj klasicizma u 19. st. Dugo se ponavljaju miješani utjecaji baroka i klasicizma, uslijed relativne udaljenosti od većih centara i ponavljanja oblika koji su preuzeti i usvojeni.

Uređenje Vojne Krajine između 1790-1881.

Stabilizacija prilika na području Vojne Krajine, ponovno naseljavanje do tada opustjelih krajeva, formiranje naselja i nova vojna organizacija, pridonose jačanju i otvaranju područja. Procvat trgovine i uopće privredne djelatnosti uvjetovan je i jačanjem veza s drugim krajevima. Uz već postojeće ceste, koje spajaju kontinentalnu Hrvatsku s morem i spoj prema jugu obnavljaju se i grade novi putevi. Osim glavnih cestovnih pravaca, veliki su značaj imale takozvane kordonske ceste i svi cestovni pravci koji se upajaju u kordonsku cestu i omogućuju iz svih krajeva Vojne Krajine prolaz do glavnih trgovačkih puteva i centra.

Istočni put povezuje Sisak preko Sunje i Staze s Dubicom i veže se na glavni cestovni pravac prema Slavoniji. Svim tim cestama kretali su se krajišnici trgujući svim svojim proizvodima, a i krijumčareći. Osim cestovnih pravaca razvijen je i riječni promet Savom i Kupom.

Razdoblje između razvojačenja Vojne Krajine i II. svjetskog rata

Pripojenje Vojne Krajine civilnoj Hrvatskoj znači ujedno i razvoj Banske Krajine u pravcu u kojem se razvija i ostali dio civilne Hrvatske. Uz već postojeće puteve, uvjetovane razvijenom trgovinom, počinju i počeci industrijalizacije. Mijenja se struktura stanovništva, migracije stanovništva u veće centre i samim tim i širenje već postojećih gradova i trgovišta izvan okvira nekadašnjih vojnih centara. Ipak poljoprivreda i dalje ostaje glavno zanimanje stanovništva, a sistem kućnih zaduga se u nekim krajevima na području Banske Krajine zadržao gotovo do pred sam II. svjetski rat, iako je raslojavanje znatno izmijenilo prvotnu strukturu stanovništva i utjecalo na promjene u životu krajišnika.

U situaciji pojačanog priliva stanovništva u veća naselja i gradove, ta naselja postepeno mijenjaju i svoju fizionomiju, međutim, većih i drastičnih promjena u strukturi gradova ipak nema. Prvi svjetski rat, iako težak, ne nanosi veće promjene u smislu ratnih razaranja. Cijelo vrijeme svršetka 19. st. i prve polovine 20. st. u pogledu spomeničkog fonda tih krajeva, znači postepeno odumiranje i propadanje već davno napuštenih srednjovjekovnih tvrđava i utvrđenja Vojne Krajine, koji su potpuno izgubili funkciju, ali naselja.

1.2.4. Povijesni oblici naseljenosti

Na osnovu arhivskih podataka uočava se da formiranje prostora ovisi o prirodnim faktorima, kao što je npr. morfologija tla, klima, a u istoj mjeri i o povijesnim zbivanjima. O morfologiji tla ovisi uveliko parcelacija zemljišta. Tako u ravničarskim krajevima vidimo uzdužne, pravilne čestice koje se paralelno nižu jedna uz drugu i ponavljaju, dok su u brdovitim krajevima čestice nepravilnih oblika a time nema ni pravilnosti paralelnog ponavljanja već se čestice različito vežu.

Građevinske aglomeracije vezane uz agro-pastoralni oblik ekonomije vežu se na nizinskim krajevima longitudinalno uz glavnu prometnicu i to s obje njene strane, rjeđe samo s jedne njene strane kao npr. kod rječnih naselja koja svojim naseljenjem prate tok rijeke, dok su u naseljima brdskog tipa pojedine aglomeracije rasute i udaljene jedna od druge.

Na formiranje prostora pojedinih naselja, a naročito onih koja su bila bliže granici Vojne Krajine, utjecala su povijesna zbivanja, velika opasnost i česti ratovi s Turcima, a i postojanje same institucije Vojne Krajine koja je na ovom području djelovala od 16.-19. st. Ipak važno je napomenuti nekoliko značajnih povijesnih i socijalnih činjenica koje su imale reperkusije na stvaranje današnjeg prostora.

Sve do 15. st. osnova i jedinica svih oblika feudalnih podavanja i feudalne rente je sessio colonialis - selište, tj. naseljeni kmetski posjed određene veličine. Veličina selišta razlikovala se ovisno o vlastinstvu. U sastavu selišta bile su često različite poljoprivredne površine, a ujedno i površine različitog boniteta. Selište je moglo npr. imati više livada, a manje oranica, a katkada su sastavni dijelovi selišta bili manji vinogradi pa i dijelovi šuma. Struktura selišnih posjeda održavala je tek približno stvarnu strukturu seljačkog zemljišnog fonda. Naime, usporedo s porastom broja stanovnika - seljaka teklo je i osvajanje novih zemalja krčenjem šuma i šikara. Feudalac je dao izvjesne pogodnosti seljacima koji su krčili šume i šikare tako su oni npr. mogli uživati iskrčene zemlje 8 godina bez feudalnih tereta. Krčenje je sve do turskih napada 80-90 g. 16. st. bio osnovni oblik proširivanja rustikala. Šume se počinju ponovo krčiti tek početkom 17. st., a 1627. bilo je to pitanje posebnom odlukom regulirano.

Tokom 15. st. počinju turski ratovi s razaranja privrednih potencijala čitavih pokrajina. Pustošenja i paljenja sela učestala je pojava u 15-16. st. koja izaziva niz migracionih kretanja autohtonog stanovništva, iseljavanja hrvatskih seljaka u susjedne zemlje, a ujedno ubrzava i stvaranje gradova kao i novih naselja.

Na osnovu arhivskih podataka očigledno je da je orijentacija kuća bila ovisna o veličini čestice, kod većih čestica kuća je dužim pročeljem bila okrenuta prema cesti, dok su uske čestice diktirale orijentaciju užeg pročelja prema cesti. Geodetske snimke ne potvrđuju određenu tradiciju orijentacije kuće. Da li je postojala narodna tradicija u vezi orijentacije kuće terenskim anketama do sada nije sa sigurnošću potvrđeno.

Današnji krajolici odlikuju se još uvijek očuvanim prirodnim ambijentima. Tako svaka okućnica posjeduje tzv. vrćak, prostor ispred kuće u kojem je zasađeno raznobojno cvijeće, a često i povrće, dok je na dvorištu katkada zasađena lipa, a u novije doba zimzeleno drvo, a iza kuće prostire se voćnjak, iza njega livade i oranice. Objekti na okućnici postavljeni su uz njene rubove u ravničarskim naseljima, dok u brdskim naseljima nema toga reda.

1.2.5. Utvrđene i zatečene vrste i oblici objekata

U ruralnom prostoru sve do u 19. st. javljaju se vojne građevine tzv. čardaci (chardaque), postavljeni na početku, a često i na drugom kraju naselja. Čardaci su bili postavljeni u većem broju tamo gdje je postojala veća opasnost od Turaka. Ove građevine bile su različitih oblika i materijala. Bilo je čardaka tipa kule s različitim osnovama, a bill ih je sličnih današnjim prizemnim, a i jednokatnim kućama koje naalzimo u ovom prostoru.

Vrijedan ostatak narodne tradicijske arhitekture je tip jednokatne stambene drvene kuće. Očuvanim primjerima ove arhitekture starost seže sve do u 18. st., dok se u arhivskim podacima spominju daleko prije, tj. već u 13. st. Uz ovaj tip kuće postoji i prizemna kuća s dvostrešnim, visokim, poluskošenim krovom čija starost seže u prehistoriju.

Na području Turopolja, Posavine i Pokuplja uz dva navedena tipa stambene tradicijske arhitekture nalazimo i jednodobnu drvenu kućicu manjih dimenzija, s trijemom i dvostrešnim krovom zvanu komora ili čardak. Komora je vezana uz oblik zajedničkog života u tzv. porodičnim zadrugama, koji je kod Južnih Slavena poznat od srednjeg vijeka, pa sve do početka 20. st. Komora je imala funkciju spavaće sobe, a služila je isključivo mladim bračnim parovima u prvo doba braka.

Od samostalnih objekata na dvorištu nalazimo krušnu peć, građenu zasebno ili najčešće zajedno sa tzv. kuharnom također jednodobnom zgradicom, koja služi kao ljetna kuhinja. Krušna peć poznata je iz rimskog doba.

Na prostoru obuhvaćenom planom postoje pojedinačni primjeri izuzetno lijepo građenih gospodarskih objekata kao što su spremišta za sijeno i plodine, te objekti za stoku i sl. Među privrednim objektima ističu se uz rječna korita drveni mlinovi - vodenice.

1.2.6. Prirodno-geografska obilježja

Geološke značajke Sisačko-moslavačke županije

U geotektonskom smislu područje pripada Panonskom bazenu. Sjeverno od Južnog rubnog rasjeda Savske potoline prostire se Panonski bazen u užem smislu. Južno od tog rasjeda strukture pripadaju rubnoj zoni Panonskog bazena prema uzdignutim Dinaridima. Južni rubni rasjed Panonskog bazena proteže se granicom zone izgrađene iz paleozojskih i mezozojskih stijena koja se odvaja unutar uzdignutih dijelova Dinarida.

Geološke strukture su uglavnom tipa horstova i graba. U Južnoj rubnoj zoni Panonskog bazena strukture su više razlomljene, asimetrične i nagnute, pa su i neki rasjedi vjerojatno reversni. Savska potolina predstavlja složenu grabu - sinklinorij, asimetričnu i najdublju prema Moslavačkoj gori. Za njezino formiranje od bitne važnosti su uzdužni rubni rasjedi pravca pružanja SZ-JI. Glinska i Unsko-sanska depresija istog su pružanja, rasjednute i izrazito asimetrične.

Između depresije i Savske potoline uzdižu se Zrinjska gora i Šamarica. Zrinjska gora je presječena rasjedima različitog pravca pružanja i vjerojatno je u geološkoj prošlosti predstavljala strukturni nos pružanja I-Z ili SI-JZ. Šamarica je istaknuti horst protezanja SZ-JI.

Poprečni i dijagonalni rasjedi odvajaju pojedine manje, lokalne horstove i strukturne noseve: Hrastovicu, Jošavicu - Mečenčane, Breznik i Sjevernjak - Kokirnu. Kod Novske se ističe horst Paklenice koji je dio zone velikih horstova antiklinorija slavonskih planina.

Geološke karakteristike na prostoru Županije obuhvaćaju više ograničenja nego pogodnosti. Veći dio ograničenja odnosi se na potencijalnu mogućnost ugroženosti određenih dijelova regije potresom. Na seizmički najaktivnije dionice u zonama rasjeda direktno se nadovezuju pojave klizišta, te mogućnost svaranja većih odrona i erozija stijena. Ograničenje ili zahtjev za posebnim pojačanim uvjetima gradnje odnosi se i na planiranje cesta ili infrastrukturnih koridora koji su locirani u zone ili pravce identificirane kao područja maksimalno mogućih intenziteta potresa ili maksimalne magnitude.

Erozija je također nepovoljni indikator kojeg treba identificirati na razini prostornog plana kako bi se mogli utvrditi opći uvjeti i prijedlozi za zaustavljanje ili daljnje spriječavanje kako već započetih ili odmaklih erozivnih procesa tako i stvaranje inicijalnih faza takovih procesa. Postojeći šumski pokrov koji se razvija na takovim područjima dobiva dodatnu zaštitnu funkciju protuerozivnih šuma.

Litološka građa područja Sunje

Najmlađi aluvijalni sedimenti rasprostranjeni su u dolinama rijeka Save, Kupe, Lonje te koritima potoka. Sastoje se od šljunaka, pijesaka, glina i mulja čija se sedimentacija odvija i u najnovije vrijeme. Većim su dijelom prekriveni obradivim tlom. Valutice šljunaka izgrađene su od stijena različitog petrografskog sastava (vapnenci, dolomiti, pješčenjaci, rožnaci, eruptivi, metamorfiti, kvarc). Pijesak je sličnog petrografskog sklopa kao i šljunak, a sve ukazuje da su nastali rastrošbom okolnih, starijih stijena. Ukupna debljina im jako varira, u Savskoj depresiji dostiže i do nekoliko desetaka metara (savske terase).

U drugom dijelu prevladavaju nevezani do slabo vezani sedimenti - ilovine, šljunci, pijesci i gline u izmjeni. Registrirani su južno od poteza Komarevo - Cerovljani. U donjem, starijem dijelu prvladavaju šljunci s promjerom valutica do 5 cm, iznimno i do 35 cm, mjestimice vezani vapneno-limonitnim cementom. Idući prema mlađim nivoima javljaju se sve više pijesci s lećama glina, od svijetlosive, odnosno bijele do smeđe boje. Najčešći mineralni sastojak je kvarc. Slojevitost je mjestimice sasvim dobro izražena. Pretpostavlja se da su za ovaj član vezane i leće keramičke gline debljne 2-8 m (prema nalazima u terenima nešto zapadnije od ovoga, Korolija i dr., 1981), u kojima dominira ilit nad kaolinitom.

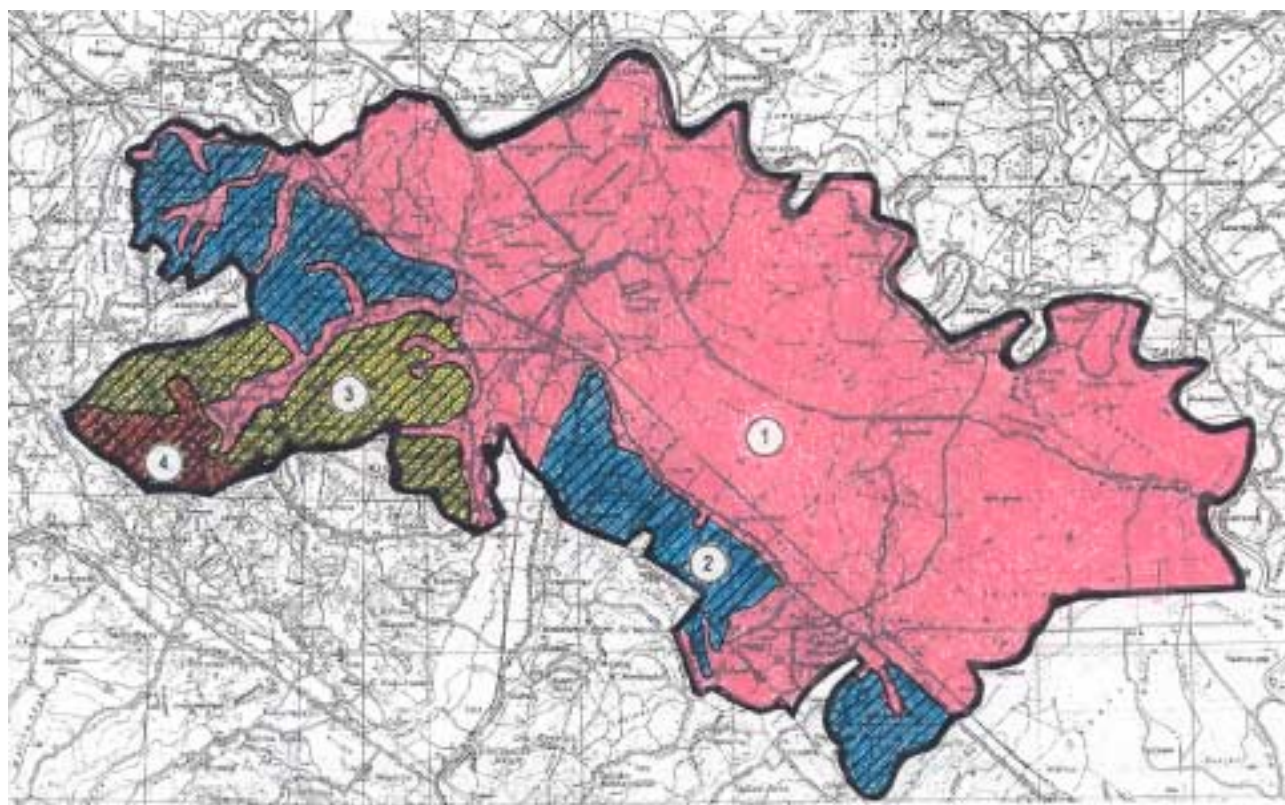
Lapori, glineni lapori, gline, glinoviti pijesci i pijesci svijetlosivih i sivosmeđih boja karakteristični su za član 3. Nadovezuju se uz prethodni član istočno od Novske i na liniji Petrinja - Sunja. Načelno, u nižem dijelu ovih naslaga značajniji je udio lapora i glina, dok prema gore postupno počinju prevladavati varijeteti sa znatno više pijesaka do čistog kvarcnog pijeska.

Treba ipak istaknuti da se i u spomenutom nižem dijelu nalaze slojevi pijeska kao i proslojci lignita. Jugozapadni dio područja Općine Sunja ima uglavnom stijene pretežno nestabilne u prirodnim uvjetima, koje mogu postati pretežno nestabilne pri djelovanju čovjeka, dok su područja dolina vodotoka pretežno stabilna i u prirodnim uvjetima i prigodom zahvata.

Različite skupine taložina su:

1. Šljunci, pijesci, prah, gline, mulj: aluvijalni sedimenti, naplavine i nanosi, zastupljeni su u dolini Save i ostalih manjih vodotoka.
2. Ilovine, šljunci, pijesci i gline
3. Lapori, glineni lapori, gline, glinoviti pijesci i pijesci
4. Vapnoviti lapori, vapnenci i podređeno pješčenjaci.

Prema inženjerskoj analizi terena, stijene su generalno stabilne u svim okolnostima (ravničarski dio - Savska potolina kao i doline ostalih većih rijeka i potoka).

LITOLOŠKA KARTA S INŽINJERSKO-GEOLOŠKIM ELEMENTIMA

LITOLOŠKA KARTA

	ŠLJUNCI, PJEŠCI, PRAH, GLINE, MULJ; ALUVIJALNI SEDIMENTI, NAPLAVINE I NANOSI
	KLUVINE, ŠLJUNCI, PJEŠCI I GLINE
	LAPORI, GLINENI LAPORI, GLINE, GLINOVITI PJEŠCI I PJEŠCI
	VAPNOVITI LAPORI, VAPNENCI I PODREĐENO PJEŠČENJACI

INŽINJERSKO-GEOLOŠKI ELEMENTI

	STIJENE PRETEŽNO NESTABILNE U PRIRODNIH UVJETIMA, A PRI DJELATNOSTI ČOVJEKA NAJVEĆIM DIJELOM NESTABILNE
---	---

Seizmičke karakteristike

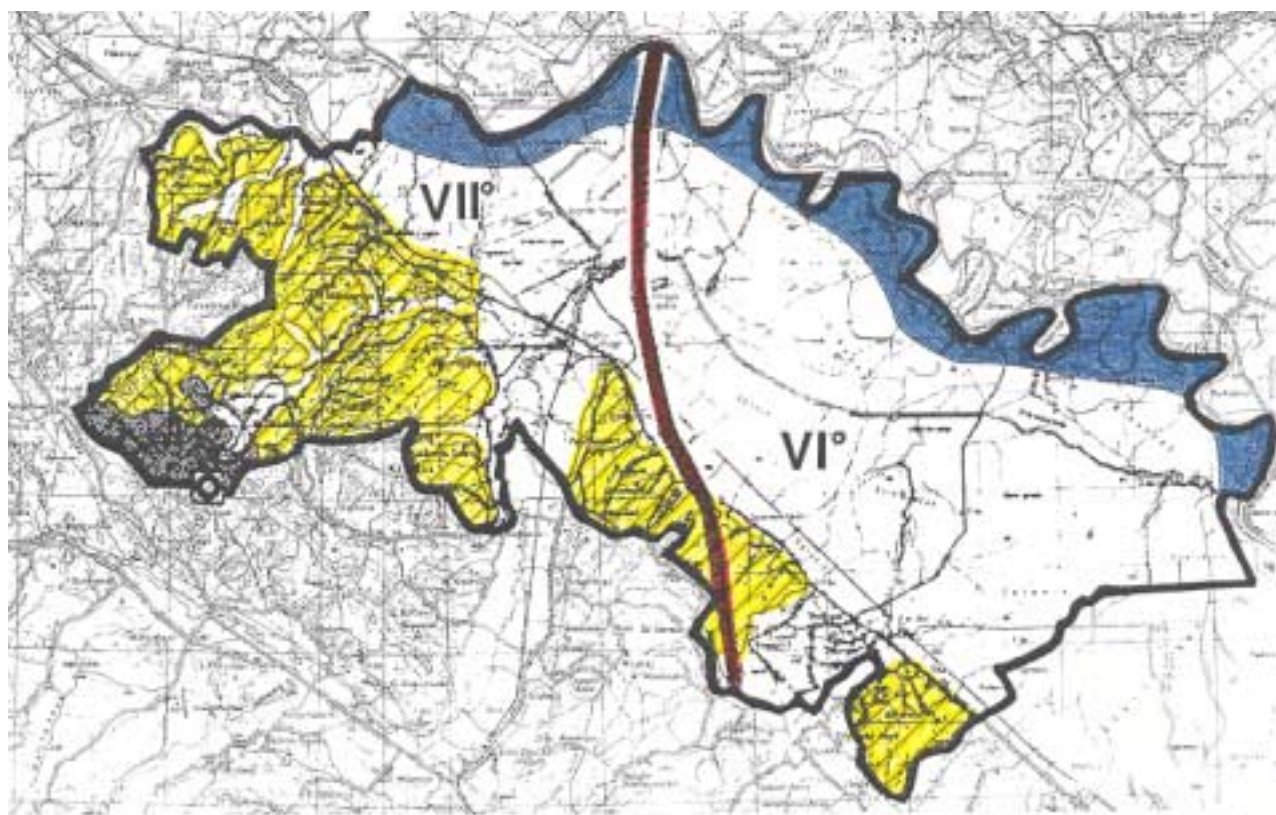
Potresi u području Županije su relativno česti. Pokupsko epicentralno područje nalazi se u prostoru između Gline, Siska i ušća rijeke Gline. Najjači potres u Pokuplju dogodio se 08.10.1909.godine (VIII-IX° MCS ljestvice; M = 6,0; h = 16 km). U pokupskom epicentralnom području karakteristična je koncentracija epicentara potresa u užem prostoru između ušća rijeke Gline, Siska i trase glinskog rasjeda. U seriji potresa 1909. i 1910. u tom području zabilježeno je pet jakih potresa magnituda između 4,9 i 5,4. Dubine žarišta tih potresa bile su 16 do 38 km.

Uzročnici nastanka potresa jesu tektonska kretanja. S obzirom na koncentraciju epicentara potresa te prisutne strukture i rasjede zaključuje se da potresi nastaju u široj zoni između Zrinjske gore i Vukomeričkih gorica. Moguće je da se dvije gore, zapravo veliki horstovi antiklinorija, u prostoru različito pomiču i u zoni između njih dolazi do komadanja stijena i smicanja (za sada u prostoru nepoznatog pravca).

OBRAZLOŽENJE

Treba izbjegavati planiranje gradnje velikih građevina u zonama rasjeda zbog potencijalne mogućnosti nastanka odrona i klizišta na padinama, te pucanja i pomicanja stijena duž rasjeda. Prije gradnje velikih građevina na ovom području svakako je potrebno provesti detaljna geološka i seizmotektonska istraživanja te izvršiti odgovarajuće proračune djelovanja seizmičkih sila.

Po seizmičkim karakteristikama područje Općine Sunja pripada VI ° (istočni dio), odnosno VII ° MCS skale (zapadni dio) s linijom razgraničenja koja u smjeru sjever - jug prolazi istočno od naselja Sunja.

GEOLOŠKO - SINTETSKA KARTA

	STIJENE PRETEŽNO NESTABILNE U PRIRODNIH UVJETIMA, A PRI DJELATNOSTI ČOVJEKA NAJVEĆIM DIJELOM NESTABILNE		STIJENE S PUKOTINSKOM POROZNOŠĆU VEĆE PROPUSNOSTI, PODZEMNE VODE NEZAŠTIĆENE OD ONEŠIĆENJA
	POVRŠNE MAKSIMALNIH INTENZITETA POTRESA		PODRIČJE S PODZEMNOM VODOM, POGODNO ZA VODOOPSKRBU
	KAMENOLOMI TEHNIČKOG KAMENA U KARBONATIMA		

Hidrogeološke karakteristike

Hidrogeološke karakteristike nekog terena sa stajališta prostornog planiranja najinteresantnije su s obzirom na mogućnost eksploatacije podzemnih voda te utjecaja podzemnih voda na korištenje zemljišta. Razmatrano područje Sunje može se na temelju morfoloških, geoloških i hidrogeoloških uvjeta locirati u kontaktnoj zoni dvije hidrogeološke jedinice:

- brežuljkastog i brdovitog područja izgrađenog od stijena tercijarne i kvartarne starosti i
- ravničarskog područja izgrađenog od pliocenskih i kvartarnih naslaga.

Prvu hidrogeološku jedinicu izgrađuju karbonatni sedimenti (vapnenci i vapnoviti lapori, te nešto vapnenjačkih pješčenjaka) i klastiti pliocena i kvartara. Karbonatne stijene su raspucale, a pukotinski sistemi su prošireni djelovanjem vode, tako da se u cjelini mogu smatrati dobro propusnima. Padalinske vode se procjeđuju u dublje nivoe i tu se akumuliraju u značajnim količinama koje se mogu adekvatnim istraživanjima i objektima privesti eksploataciji.

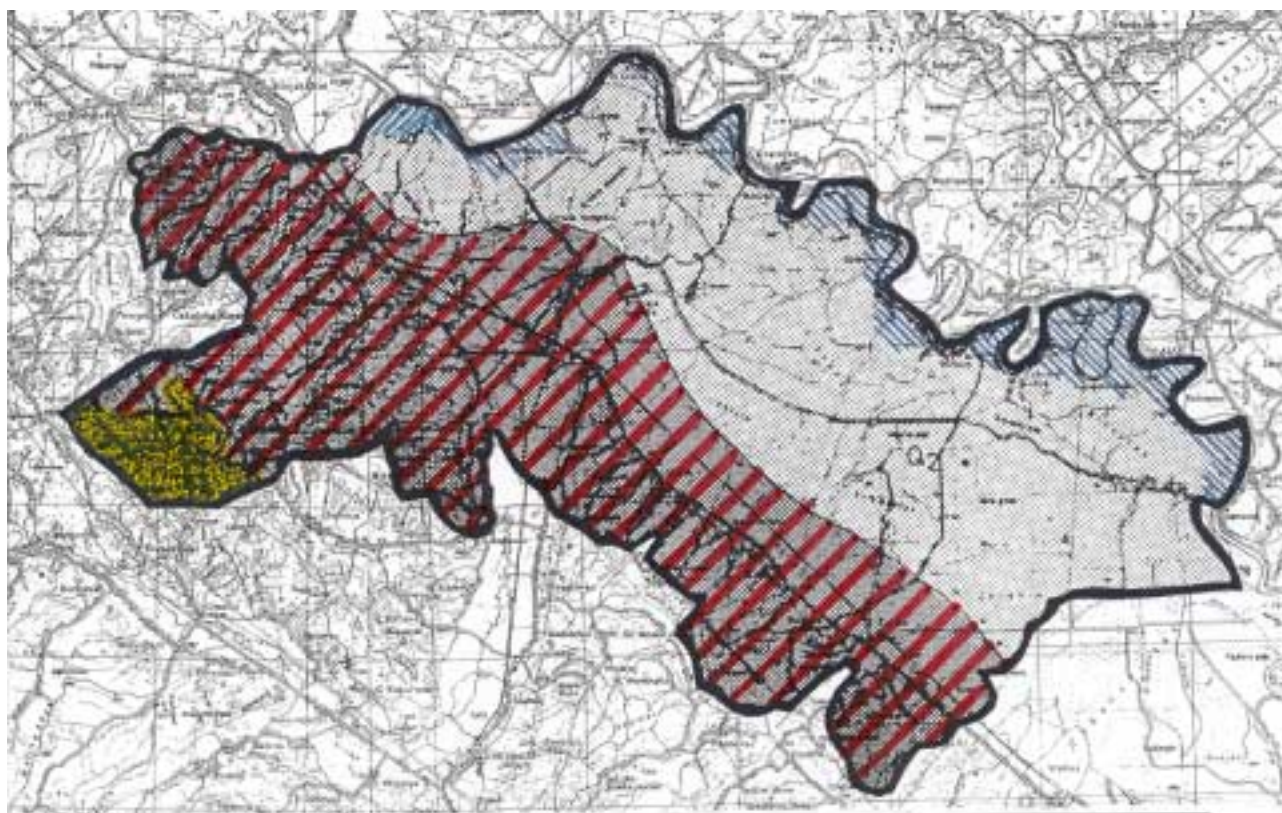
Klastiti pliocena i kvartara, koji izgrađuju brežuljkaste dijelove terena, predstavljeni su šljuncima, pijescima, prašinama i glinama. Ove se naslage često izmjenjuju i vertikalno i lateralno, tako da nema jedinstvenog vodonosnog horizonta veće debljine i prostiranja. Podzemna voda se nakuplja u propusnijim članovima procjeđivanjem kroz slabije propusne pokrovne naslage, a kako su slojevi uglavnom nagnuti u smjeru nagiba padina terena, formiraju se podzemne vode pod slabim, subarteškim, pritiskom.

Zbog male debljine i prostiranja propusnih naslaga, te zbog neujednačenog granulometrijskog sastava, rezerve podzemnih voda su male, a eksploatacija je moguća uglavnom kopanim bunarima u koje se voda "nacjeđuje", tako da se nakupe količine dovoljne za potrebe nekoliko kućanstava. Podzemne vode iz opisanih naslaga često pokazuju povećani sadržaj željeza.

Drugu hidrogeološku jedinicu predstavljaju klastične sedimentne stijene istaložene u širokoj dolini Save, te uz manje vodotoke u južnom dijelu područja. U području okoliša Sunje debljina vodonosnog horizonta je iznad 10 m, a u njegovom sastavu velik je udio sitnozrnastih naslaga čija je značajka višestruka izmjena pijeska, gline i treseta s mjestimičnim lećama šljunka. Uz granulometrijski sastav znatno se mijenjaju i debljine slojeva, a jedinstveni vodonosni horizont je prostranim lećama glinovitog materijala često podijeljen u nekoliko tanjih pješčanih slojeva. Ovakav kompleks pretežno vodonosnih naslaga doseže debljinu i preko 100 metara.

Debljina prvog vodonosnog horizonta, koji počinje na dubini između 10 i 20 m, kreću se na najvećem dijelu područja između 15 i 50 m. Prvi vodonosni horizont prihranjuje se usporednim procjeđivanjem padalinskih voda kroz slabopropusni površinski pokrivač. Odnosi površinskih i podzemnih voda su vrlo složeni. Površinski vodotoci su neregulirani, tako da rijeke često plave tren, a mogućnost infiltracije iz vodotoka u podzemlje varira ovisno o granulometrijskom sastavu naslaga u koje je korito vodotoka urezano. Općenito se može reći da je Sava u najvećem dijelu svojeg toka kroz ovo područje u hidrauličkoj vezi s prvim vodonosnim horizontom, tako da ga posredno ili neposredno prihranjuje.

OBRAZLOŽENJE

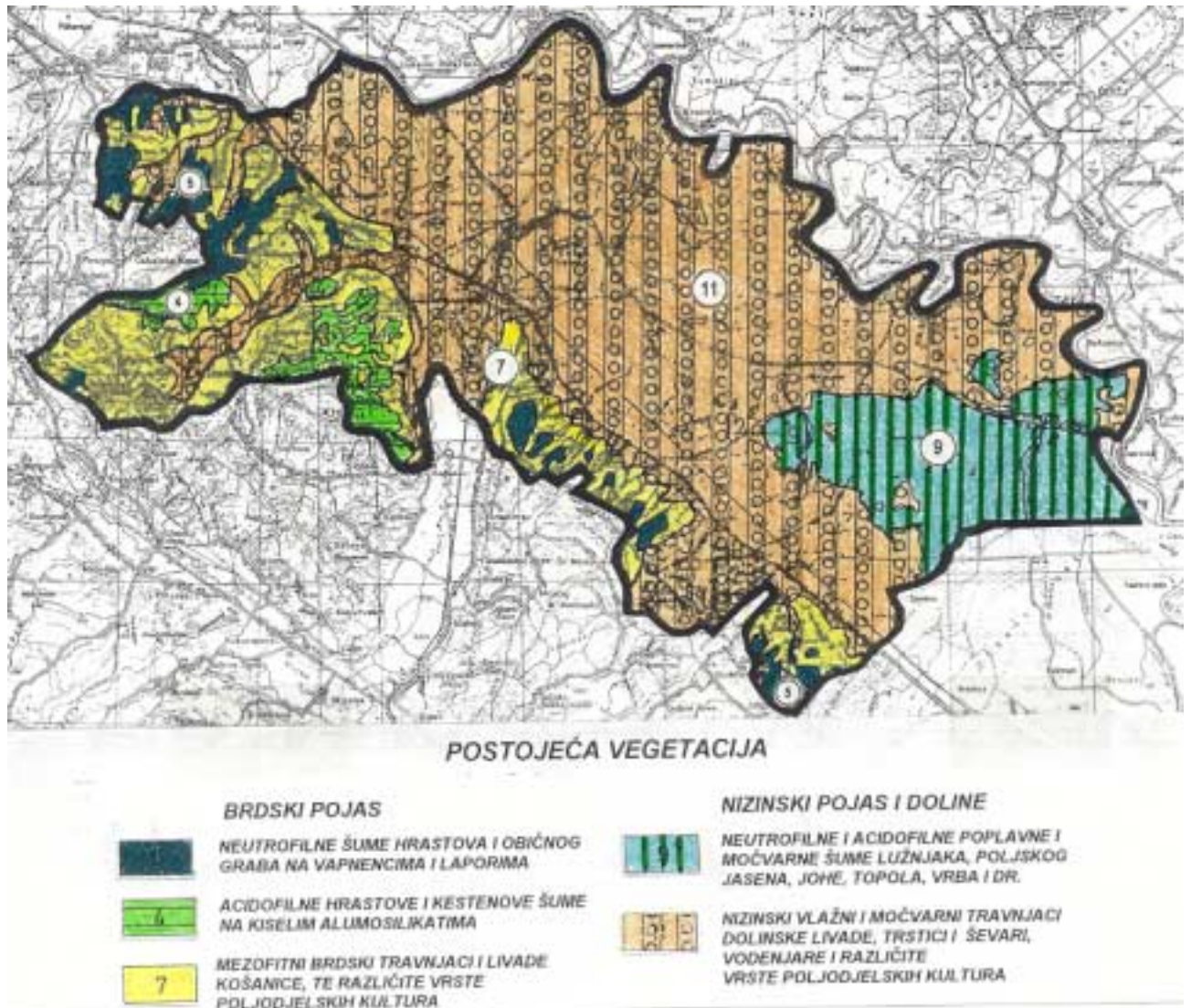
HIDROGEOLOŠKA KARTA

	STIJENE S INTERGRANULARNOM POROZNOŠĆU, VELIKE PROPUSNOSTI (ŠLJUNCI, PJEŠKOVITI ŠLJUNCI, ŠLJUNKOVITI PJEŠCI, PJEŠCI). VODONOSNI HORIZONTI S PODZEMNOM VODOM SA SLOBODNOM POKRIVNOM		STIJENE S PUKOTINSKOM POROZNOŠĆU VEĆE PROPUSNOSTI (PRETEŽNO VAPNENCI)
	STIJENE S INTERGRANULARNOM POROZNOŠĆU, MANJE PROPUSNOSTI (PRAŠNASTI DO ZAGLINJENI PJEŠCI, PJEŠKOVITI PRAH).		DEBLJINA VODONOSNOG HORIZONTA OD 20 DO 40m
			DEBLJINA VODONOSNOG HORIZONTA OD 40 DO 60m

Vegetacija

Šumske površine u svojim raznolikim namjenama i pozitivnim bioekološkim učincima označavaju uz direktnu gospodarsku vrijednost ne manje značajnu funkciju stabilizacije ukupnog prirodnog potencijala općine. Nije potrebno posebno dokazivati neophodnu potrebu čuvanja šumskih kompleksa ne samo zbog dobrih ekonomskih učinaka na tlu sposobnom jedino za produkciju drvne mase, nego i zbog potrebe trajnog osiguravanja prirodne ravnoteže, koja utječe na opći, režim voda, proizvodnju hrane, regulaciju ekstremnih učinaka klime, eroziju i mnogo drugih učinaka.

OBRAZLOŽENJE

Na temelju općekorisne funkcije područja šuma moguće je razvrstati na slijedeće kategorije:

- šume u proizvodnoj funkciji,
- šume za zaštitu tla, objekata i sl. od erozije, bujica i poplava (vodozaštitna funkcija),
- šume u biološkoj funkciji (pročišćavanje podzemnih i površinskih voda, stabilna opskrba vodom i sprječavanje brzog otjecanja),
- šume kao elementi bioekološke stabilnosti (djelovanje na mikroklimu i humifikaciju tla),
- šume kao estetski čimbenik,
- zaštićene šume.

U vegetacijskom smislu posebno su značajne zone rasprostranjenosti šuma hrasta, bukve, graba i kestena.

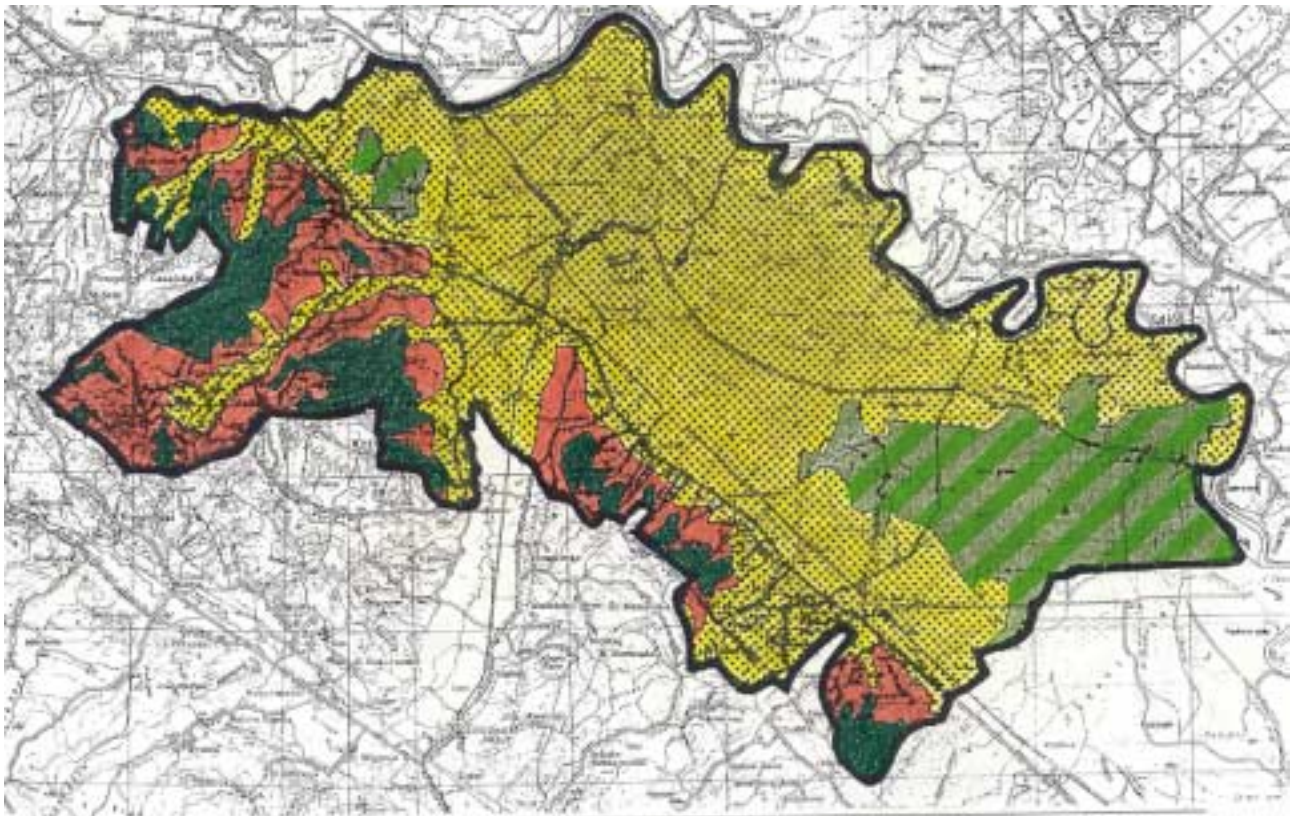
Kategorija livada i pašnjaka zauzima u većem udjelu jugozapadni dio (brdovite terene). Neuporedivo veći udio odnosi se na ekonomski kvalitetniju dominaciju livada košanica veoma dobre podloge za razvitak sve deficitarnijeg stočarstva. Ovakove zone zajedno sa šumskim površinama protuerozivne funkcije predstavljaju sklop trajnog vegetacijskog pokrova s protuerozivnim učinkom kao primarnim zadatkom.

OBRAZLOŽENJE

Iz navedenog proizlaze manje ili više očigledne pravilnosti i razlike između pojedinih fitobioklimata. Kao svugdje, oni su realan odraz i primarna prirodna veza s ostalim ekološkim faktorima (geografski položaj, tlo, vegetacija) pa se moraju uvažavati kao pozitivan ili negativan čimbenik u sintetičnoj ocjeni i odlučivanju o podobnosti korištenja prostora za gospodarske i ostale svrhe i potrebe. Fitobioklimati su najtješnje povezani s našim poznatim i dobro istraženim klimatskozonskim i paraklimaksnim šumskim, livadnim i ostalim fitocenoza, a time posredno s odgovarajućim regionalnim i lokalnim ekološko-gospodarskim tipovima prirodne šumske i ostale vegetacije te s mnogostrukim važnim parametrima njihove proizvodnje. Prostor Sunje sa okolicom smješten je na kontaktnom prostoru dva područja:

- podneblja brdskog pojasa, odnosno fitobioklimata hrasta kitnjaka i običnog graba i
- podneblja ravnica i riječnih dolina, odnosno fitobioklimata hrasta lužnjaka i drugih hidroglinih fitocezona, unutar klimatskozonskog područja kitnjaka.

U vegetacijskom pregledu sažeto su prikazane važnije šumske zajednice. Vegetacija je raspoređena po bioklimatskim pojasi i prema specifičnosti litološke podloge i tla, a pojedine zajednice su definirane po florističkim pokazateljima po kojima se najbolje prepoznaju na terenu.

BIOKLIMATI I VEGETACIJA

ZONE S PREVLAĐAVAJUĆIM
RAZLIČITIM ŠUMSKIM EKOLOŠKO
GOSPODARSKIM TIPOVIMA I
KULTURAMA

U BRDSKOM POJASU I FITOBIOKLIMATU

U NIZINSKOM I DOLINSKOM POJASU I
FITOBIOKLIMATU

ZONE S PREVLAĐAVAJUĆIM
RAZLIČITIM POLJODJELSKIM
EKOLOŠKO GOSPODARSKIM
TIPOVIMA I KULTURAMA

U BRDSKOM POJASU I FITOBIOKLIMATU

U NIZINSKOM I DOLINSKOM POJASU I
FITOBIOKLIMATU

Pedološke značajke

Ekološke skupine tala pedološke karte obuhvaćaju pet kategorija razvrstanih prema pogodnostima za korištenje i određenim uvjetima ograničenja.

- **I. kategorija** nosi bonitetni broj 65. To su tla vrlo dobrih fizikalnih i kemijskih svojstava. Ograničenja su neznatna (dijelom vodni režim i reljef a dijelom ograničenje kemijskih sredstava koja bi mogla ugroziti podzemni akvatorij). Pogodna su za uzgoj svih kultura kojima odgovara podneblje. Zbog takovih svojstava ova kategorija je izdvojena i u osnovnoj sintezi prirodnih sustava zbog prijedloga za osnovnu namjenu površina. Površine u toj kategoriji tla treba koristiti isključivo za poljodjelstvo, a samo izuzetno za neke druge namjene.
- **II. kategorija** tala (bonitetni broj 64-61) su također dobrih fizikalnih i kemijskih svojstava: duboka, pretežno ravnog reljefa. Izbor kultura je zbog utjecaja podzemnih i poplavnih voda ograničen vodnim režimom. Korištenje treba usmjeriti gotovo isključivo na poljodjelstvo, naročito nakon melioracije.
- **III. kategoriju** tala (bonitetni broj 60-56) označava neujednačenost pedokartografskih jedinica. Ova kategorija je razmještena najviše u nizinskom dijelu. Relativno veliki udio ove kategorije opravdava daljnji detaljni rad na definiranju podobnosti ili prijedloga korištenja što zahtijeva prije svega dodatnu izradbu detaljnih pedoloških karata kako bi se utvrdile konkretne namjene za većinu tipova tala u ovoj kategoriji, jer bi same melioracije dale slabe rezultate. Težak mehanički sastav tla ove kategorije ograničava poljoprivrednu proizvodnju što znači da bi osnovna namjena bila: ekstenzivno poljodjelstvo.
- **IV. kategoriju** tala karakterizira neujednačenost (bonitetni broj 50-55), koja se uglavnom poklapa s područjima pokrivenim šumom. Posebna ograničenja mogu se definirati slijedećim: velika varijabilnost, skeletnost (i do 30% kamena i šljunka), nepovoljna kemijska svojstva (pretežno kisela tla što je opet veoma pogodno za razvoj pitomog kestena) i slaba dreniranost. Budući da se u tim dijelovima razvijaju najkvalitetnije šume pitomog kestena u Hrvatskoj ograničenje za brojne mogućnosti korištenja za neke druge kulture ili namjene ove kategorije tla (kiselost) pokazuje se kao pogodnost za uzgoj pitomog kestena.
- **V. kategoriju** tala (bonitetni broj 50) karakteriziraju trajna ograničenja u dubini, skeletnosti i reljefu. Namjena u korištenju je orijentirana pretežno na šumarstvo uz orijentacionu procjenu do 15% za poljodjelstvo (livade i stočarstvo).

Pedološke karakteristike i pogodnosti prikazane su reducirano na pet kategorija razvrstanih prema pogodnostima za korištenje i određenim uvjetima ograničenja. U generalnoj sintezi temeljem prirodne osnove sumarno se razlikuju 3 osnovne kategorije:

- **I. kategorija** - visoke pogodnosti za poljodjelstvo
- **II. i III. kategorija** - uvjetno pogodne za poljodjelstvo
- **IV. i V. kategorija** - samo marginalno pogodna za poljodjelstvo, a uglavnom ih treba tretirati kao šumska tla.

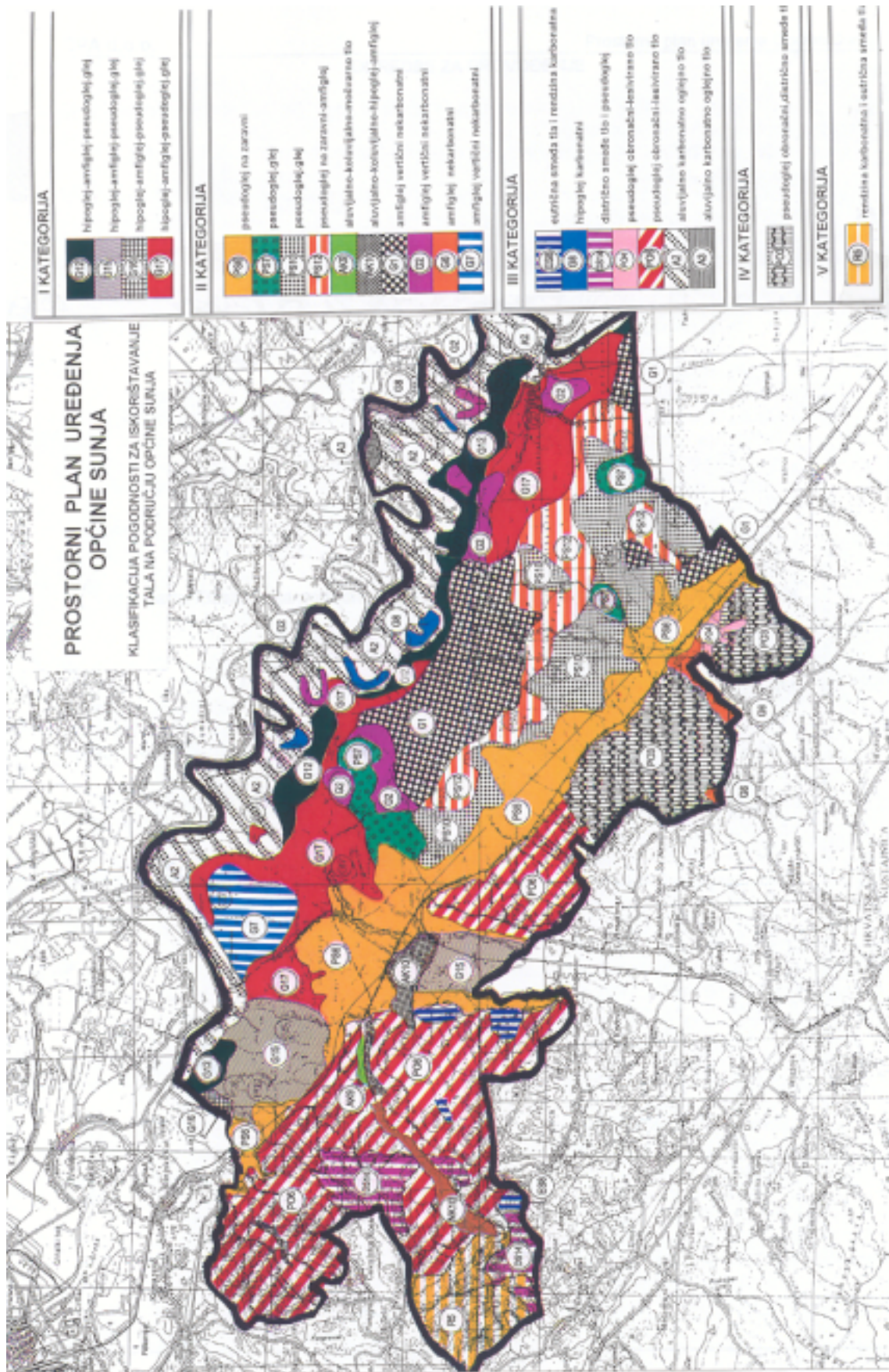
Općenito, u nizinskom i pribrežnom području nalaze se tla vrlo pogodna za poljoprivrednu proizvodnju. U prvu skupinu najproduktivnija tla pripadaju: eutrično smeđe tlo, lesivirana tla na ilovačama i lakšim glinama, tla sa slabijim intenzitetom pseudoglejevanja, aluvijalna ilovasta tla, te većim dijelom i hipoglejna tla povoljnog mehaničkog sastava. Kartografske jedinice koje pripadaju u I. i II. bonitetnu kategoriju tala neophodno je u postupku prostornog planiranja zaštititi od potrošnje u nepoljoprivredne svrhe. Neka od tih tala zahtijevaju uređenje vodnog režima, što ne umanjuje važnost njihove zaštite, odnosno planiranje za strogo primarnu namjenu (proizvodnju hrane).

OBRAZLOŽENJE

KLASIFIKACIJA POGODNOSTI ZA ISKORIŠTAVANJE TALA
NA PODRUČJU OPĆINE SUNJA

oznaka tla	naziv	bonitetni broj tla	bonitetna kategorija tla	POGODNOST TLA ZA ISKORIŠTAVANJE								
				za poljoprivredu				za šume				
				štarski culture	kovrče	livade	stinjač	ograj	meke istače	tvrde istače	stinjač	
I. KATEGORIJA - VISOKA POGODNOST ZA POLJODJELSTVO												
G 12	Hipoglej - amfiglej - pseudoglej.glej	62-65	II i I	+	+	++	+	-	++	++	+	
G 15	Hipoglej - amfiglej - pseudoglej.glej	62-65	II i I	+	+	++	+	-	++	++	+	
G 16	Hipoglej - amfiglej - pseudoglej.glej	62-65	II i I	+	+	++	+	-	++	++	+	
G 17	Hipoglej - amfiglej - pseudoglej.glej	62-65	II i I	+	+	++	+	-	++	++	+	
II. KATEGORIJA - UVJETNO POGODNO ZA POLJODJELSTVO												
PS 6	Pseudoglej na zaravni	62-63	II	+	+	++	+	-	++	++	+	
PS 7	Pseudoglej.glej	62-63	II	+	+	++	+	-	++	++	+	
PS 10	Pseudoglej.glej	61-63	II	+	+	++	-	-	++	+	+	
PS 12	Pseudoglej na zaravni, amfiglej	61-63	II	+	+	++	-	-	++	+	+	
AK 9	Aluvijalno-koluvijalno tlo, koluvijalno tlo, močvarno glejno tlo	61-63	II	++	++	++	+	+	++	++	+	
AK 10	Aluvijalno - koluvijalno tlo (eutrično), hipoglej i amfiglej	60-62	III i II	++	++	++	+	+	++	++	+	
G 1	Amfiglej vertični nekarbonatni	60-61	III i II	-	-	++	-	-	++	++	+	
G 2	Amfiglej vertični nekarbonatni	60-61	III i II	-	-	++	-	-	++	++	+	
G 6	Amfiglej nekarbonatni	61-62	II	+	+	++	+	-	++	++	+	
G 7	Amfiglej vertični nekarbonatni	60-61	III i II	-	-	++	-	-	++	++	+	
III. KATEGORIJA - UVJETNO POGODNO ZA EKSTENZIVNO POLJODJELSTVO												
ES 8	Eutrična smeđa tla i rendzina karbonatna	56-62	III i II	++	++	++	++	++	+	++	+	
G 8	Hipoglej karbonatni	58-62	III i II	+	+	++	-	-	++	++	+	
DS 14	Distrično smeđe tlo i pseudoglej obronačni	55-59	III	+	-	++	+	++	+	++	++	
PO 4	Pseudoglej obronačni distrični - lesivirano tlo	55-60	III	++	++	++	++	++	++	++	++	
PO 6	Pseudoglej obronačni distrični - lesivirano tlo	55-60	III	++	++	++	++	++	++	++	++	
A 2	Aluvijalno karbonatno oglejeno tlo	57-58	III	+	+	++	+	-	++	++	+	
A 3	Aluvijalno karbonatno oglejeno tlo	57-58	III	+	+	++	+	-	++	++	+	
IV. KATEGORIJA - ŠUMSKA TLA SAMO MARGINALNO POGODNA ZA POLJODJELSTVO												
PO 3	Pseudoglej obronačni distrični - distrično smeđe tlo	53-54	IV	+	+	++	+	+	++	++	++	
V. KATEGORIJA - ŠUMSKA TLA NAJVIŠE DO 15% LIVADE I STOČARSTVO												
R 5	Rendzina karbonatna i eutrična smeđa tla	45-46	V	-	-	++	+	++	-	++	+	

OBRAZLOŽENJE

Nizinski pojas i doline obuhvaćaju najniže zaravni duž Save i ostalih vodotoka sa slijedećim karakteristikama vegetacije :

- nizinski vlažni i močvarni travnjaci, dolinske livade, trstici i ševari (oznaka 11) na grafičkom prilogu,
- neutrofilne i acidofilne poplavne i močvarne šume lužnjaka, poljskog jasena, johe, topla, vrba i druge (oznaka 9).

U brdskom pojasu jasno se razlikuju slijedeća potpodručja:

- Acidofilne hrastove i kestenove šume (oznaka 4 na grafičkom prilogu). Acidofilna zajednica hrasta kitnjaka i pitomog kestena (*Quercus-Castanetum illyricum* Horv. et al.) pokriva prostrane cjelovite plohe kiselih alumosilikata na padinama Šamarice i Trgovske gore. Uz dominantni kitnjak i kesten među drvećem se još rjeđe nalaze i obični grab, breza i bukva.
- Neutrofilne hrastove šume (oznaka 5 na grafičkom prilogu) zauzimaju velike površine. Najvažnije drveće u toj šumi su *Quercus petraea*, *Carpinus betulus*, *Prunus avium*, *Acer tataricum*. Ovisno o vlazi, tlu i podlozi, unutar te zajednice razlikuje se više subasocijacija. Na degradiranim plohama umjesto te šume česte su antropogene šikare.
- Mezofitni brdski i dolinski travnjaci u području hrastovih šuma (oznaka 7 na grafičkom prilogu). Na neutralnim i slabo kiselim tlima u području kitnjaka, graba i kestena, po dolinama i uvalama gorja nalaze se zamjenski mezofitni travnjaci sveze *Arrhenatherion elatioris* Br.-Bl., koji se većinom iskorištavaju kao livade košanice.

Obilježja podneblja

Za područje Općine Sunja osobitosti podneblja opisane su prema dostupnim podacima meteorološke stanice Sisak. Općenito, karakteristike podneblja su ove:

- U smislu Köppenove klasifikacije Županija je u klimatskoj zoni C - tople umjereno kišne klime - s tim da predjeli sjeverno od približne crte Topusko - Zrin pripadaju klimatskom tipu s izrazito kontinentnim odlikama podneblja, a oni južno varijanti s nekim maritimnim odlikama klime.
- Prema klasifikaciji Thornthwaitea podneblje cijele regije je humidno (indeks efektivnosti padalina P/E je u granicama od 64 do 127). Konkretna vrijednost P/E najmanja je u Sisku i iznosi 78.
- Cijela regija, u smislu klasifikacije Waltera pripada glavnom klimatskom tipu VI. tj. umjereno humidnom području s izrazitim, ali ne vrlo dugim, hladnim razdobljem godine.

Klasifikacija klime moguća je i na osnovi biljnoga svijeta, odnosno njegovih fizionomskih ili fitogeografskih jedinica, polazeći sa stajališta da se u životu bilja najbolje očituje kompleksni utjecaj podneblja. U smislu takva bioklimatološkoga shvaćanja i intepretacije, a uvažavajući geografski položaj, makroreljef i zonalni vegetacijski pokrov, mogu se na području Sisačko-moslavačke županije sadržajno i prostorno definirati i ograničiti slijedeća podneblja, odnosno fitobioklimati:

- podneblje nižega gorskog pojasa, odnosno fitobioklimat gorske šume bukve (dinarsko i panonsko potpodručje),
- podneblje brdskog pojasa, odnosno fitobioklimat hrasta kitnjaka i običnog graba (južno i središnje potpodručje) i
- podneblje ravnica i riječnih dolina, odnosno fitobioklimat hrasta lužnjaka i drugih hidrofilnih fitocezona unutar klimatskozonskog područja kitnjaka.

Prema raspoloživim podacima, srednja godišnja temperatura zraka u Sisku je 10,9°C, a njezino godišnje kolebanje (amplituda) razmjerno je veliko i iznosi 20,7°C. Apsolutno maksimalna zabilježena temperatura zraka ubraja se među najveće u Hrvatskoj i iznosi u Sisku 39,8°C. Apsolutno minimalna zabilježena temperatura iznosi -25°C. Apsolutna amplituda temperature zraka iznosi dakle 64,8°C.

Poprečno godišnje trajanje sisanja sunca (insolacija), u granicama je od 1800 do 2000 sati. Godišnji srednjak naoblake iznosi 6,0° naoblake. Prosječni godišnji broj oblačnih dana iznosi 130,5 dana, a godišnji srednjak broja vedrih dana je 61,7. Relativna vlaga zraka kreće se tijekom godine između osrednje do jako visoke (po godišnjem srednjaku je 78%). Prosječne sezonske vrijednosti količine padalina:

ukupno prosječno godišnje	proljeće	ljet	jesen	zima	IV - IX mjesec
891 mm	194 mm	256 mm	250 mm	191 mm	497 mm

Promatrano kroz višegodišnje prosjeke evidentno je da postoje dva kišna maksimuma: proljetni (obično u lipnju, a ponekad i u svibnju ili srpnju) i jesenski (obično u studenom). Najveća zabilježena dnevna količina padalina iznosi 68,2 mm.

Prema podacima meteorološke postaje Sisak, srednja godišnja razdioba tamošnjih smjerova vjetra (u %) je ova: najučestaliji su pravci puhanja iz NE (15,4) i N (13,0) kvadranta, slijede iz W (11,7), SE (11,6) i SW (11,3), E (9,5), NW (9,4) i S (4,5%) kvadranta, dok je 13,6% vremena tiho, bez vjetra. Jaki vjetrovi javljaju se obično ljeti.

Godišnji srednjaci klimatskih pojava SU:

- dani s kišom 0,1 mm 126,3
- dani sa snijegom 0,1 mm 23,7
- maksimalna visina snijega 46 cm (20.2.1956)
- najdulje trajanje sniježnog pokrivača 20 dana

Hidrografske značajke

Podaci o vodotocima

Na temelju članka 45. Zakona o vodama (NN 107/95) vodotoci na području općine pripadaju vodnom području sliva rijeke Save. Rijeka Sava s razmjerno plitkim, blago padajućim i vijugavim koritom je glavni vodeni tok. Ukupna dužina je 945 km, a kroz Hrvatsku teče u dužini od 562 km. U vrijeme kulminacije pritjecajnih količina vode, ukupni protok ne može otjecati koritom Save, te se višak vode razlijeva u prirodne retencije Lonjsko i Mokro Polje. Najvažnije pritoke rijeke Save s lijeve strane su Stara Lonja, Trebež i Strug, a s desne strane Kupa, Blinja, Sunja i Una.

Rijeka Sunja je desni pritok rijeke Save, u koji se s lijeve strane ulijevaju pritoci Svinica, Radonjak i Đipan, a s desne strane Radakovac, Turija, Čađavac i Obreška. Sunja izvire ispod Zrinske gore i u gornjem toku je brza gorska rijeka, a nizvodno od naselja Sunje kanalizirana je i teče paralelno s rijekom Savom do mjesta utoka.

Područja s podzemnom vodom

Hidrološka istraživanja identificirala su područja s podzemnom vodom pogodna za vodoopskrbu od kojih najveći dio pokriva nezaštićena zona vodonosnih horizonata s opasnošću od onečišćenja svih mogućih izvora s površine.

Postojeća, ali i potencijalna crpilišta voda na području općine trebaju dobiti određenu primarnu zaštitu utvrđivanjem granice zaštitnog područja.

OBRAZLOŽENJE

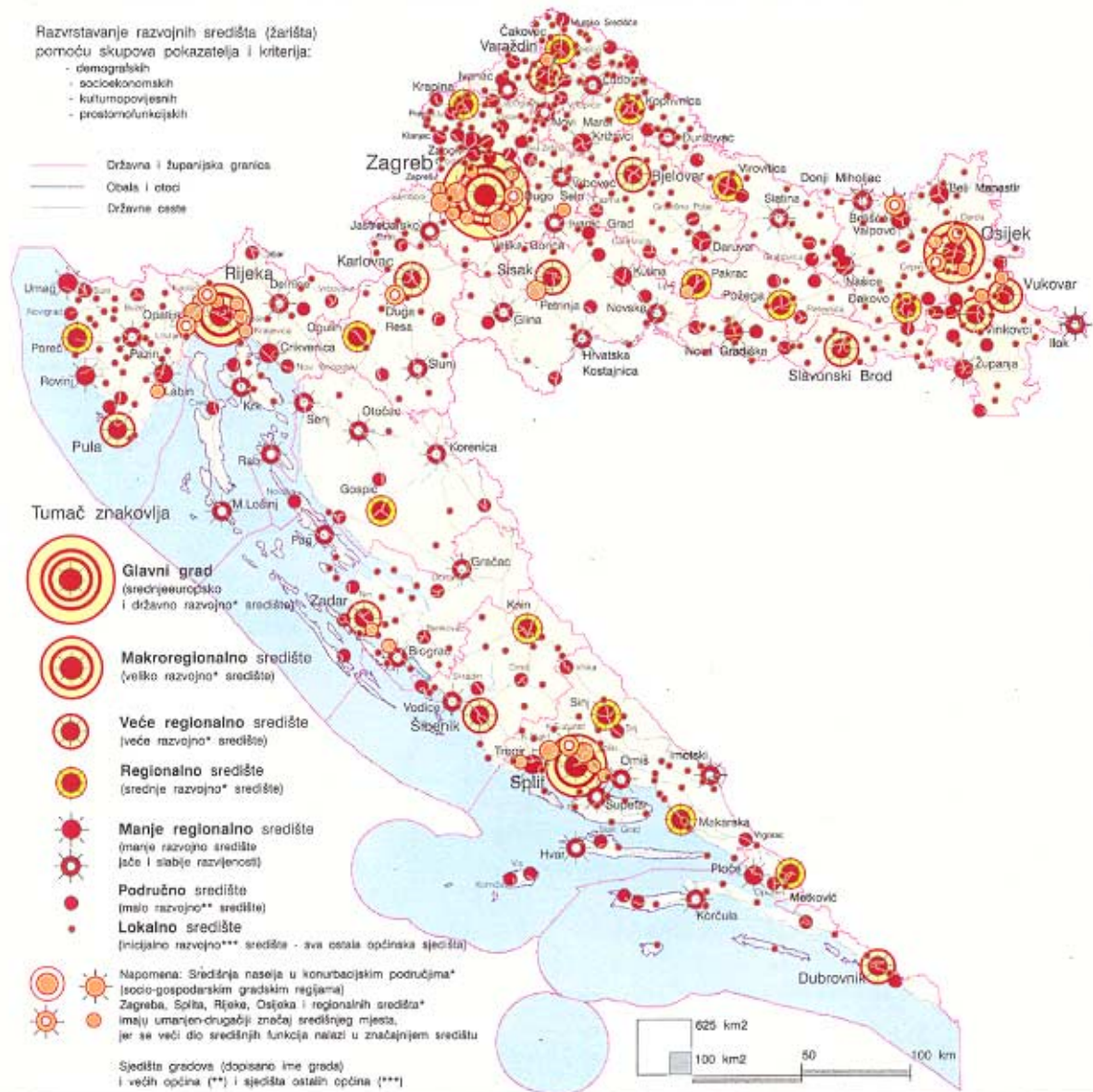
Etnološka baština - Sunja

Trg kralja Tomislava u Sunji

1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova

1.3.1. Program prostornog uređenja Republike Hrvatske

Izvod iz Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske
kartografski prikaz br. 04 : Sustav središnjih naselja

Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99) izrađen je na temelju Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske i predstavlja temeljni dokument prostornog uređenja države. Programom se određuju dugoročni ciljevi prostornog razvoja i planiranja, u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim, kulturnim i svakim drugim razvojem. Prostor Republike Hrvatske podijeljen je u tri velika područja, koje čine grupe županija, pri čemu se Sisačko - moslavačka županija nalazi u grupi županija Središnje Hrvatske. Jedno od osnovnih planskih određenja za ovo područje je osnaživanje mreže naselja, pa tako i Sunje koja se kao manje razvojno središte u narednom razdoblju treba potvrditi u ulozi nositelja dalje urbanizacije.

1.3.2. Prostorni plan Sisačko-moslavačke županije

Temeljem Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98 i 61/00), Prostorni plan Sisačko-moslavačke županije (SG SMŽ 08/2001) osnovni je dokument uređenja prostora za Sisačko-moslavačku županiju, kojim su utvrđene osnove za obnovu i budući razvitak u prostoru, ciljevi prostornog uređenja i namjena prostora, te smjernice, mjere i uvjeti za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora. Prostorni plan Sisačko-moslavačke županije temelji se na spoznajama o prostoru iz studija i istraživanja koja su izrađena za potrebe njihove izrade, te je izrađen u skladu sa Strategijom i Programom prostornog uređenja Države (NN 50/99) i prostornim planovima susjednih županija.

Prostorni plan Županije je uvažavanjem prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti razradio načela prostornog uređenja i utvrdio ciljeve prostornog razvoja te organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora. Plan utvrđuje prostornu i gospodarsku strukturu Županije, sustav središnjih naselja regionalnog značenja, sustav razvojne regionalne infrastrukture, osnove za uređenje i zaštitu prostora, mjerila i smjernice za očuvanje i unapređenje prirodnih, kulturno - povijesnih i krajobraznih vrijednosti, mjere za unapređenje i zaštitu okoliša te druge elemente od važnosti za Županiju. Postavke Prostornog plana Županije obveza su za izradu Prostornog plana uređenja Općine Sunja.

1.3.3. Ocjena postojećih prostornih planova na području Općine Sunja

Prostorni plan (bivše) Općine Sisak

Za područje Općina Sunja važeći je Prostorni plan (bivše) općine Sisak (SV 13/76, 48/82, 78/91). Prostorni plan bivše općine Sisak pokriva područje Grada Siska, Općine Sunja, Općine Martinska Ves i Općine Lekenik. Veliki dio plana neprimjenjiv je u današnjim društvenim i gospodarskim uvjetima, ne uzimajući u obzir u dovoljnoj mjeri mogućnosti razvoja lokalnih centara, odnosno novoosnovanih općinskih središta.

Pretpostavke razvoja su temeljene na znatno predimenzioniranom porastu stanovništva, te na predviđenom prenatrženom industrijskom razvoju. Odras takve koncepcije su nerealno velike površine koje su planovima bile predviđene za daljnje širenje industrije i građevinskih područja. S druge strane nisu bile u dovoljnoj mjeri respektirane potrebe za lokacijama manjih proizvodnih i servisnih pogona za koje danas postoji izražen interes malih i srednjih poduzetnika. U poljoprivredi je predviđeno jačanje društvenog sektora putem uređivanja novih površina kroz obimne hidromelioracije, te intenziviranje proizvodnje.

Građevinska područja gotovo svih naselja prevelika su tako da zauzimaju vrijedne poljoprivredne površine a u nekim naseljima građevinsko područje je predviđeno i na područjima koja mogu postati građevinska tek uz znatnija ulaganja (npr. poplavna područja).

Plan je bio koncipiran uz pretpostavku postojanja "društvenog vlasništva" nad zemljištem zbog čega se u većini planova ne vodi računa o vlasničkim odnosima u prostoru, te su danas praktički neprovedivi. Odredbe za provođenje planova su zastarjele. Nisu u skladu s novim zakonima i propisima (npr. mogućnost gradnje određenih građevina i izvan građevinskih područja naselja koja je omogućena novim Zakonom o prostornom uređenju), te su često ograničavajući faktor kod određivanja građevinskih zahvata u prostoru.

Današnji trendovi u poljoprivrednoj proizvodnji koji daju naglasak na razvitak manjih gospodarstava (tzv. "mini - farme") teško se uklapaju u provedbene odredbe starih prostornih planova, koji praktički onemogućavaju lociranje poljoprivrednih gospodarstava i poljoprivrednih prerađivačkih kapaciteta u selima. Lociranje mini - farmi samo na velikim udaljenostima izvan infrastrukturom opremljenih područja naselja u pravilu je neprihvatljivo za obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja se žele razvijati u sklopu svoje čestice.

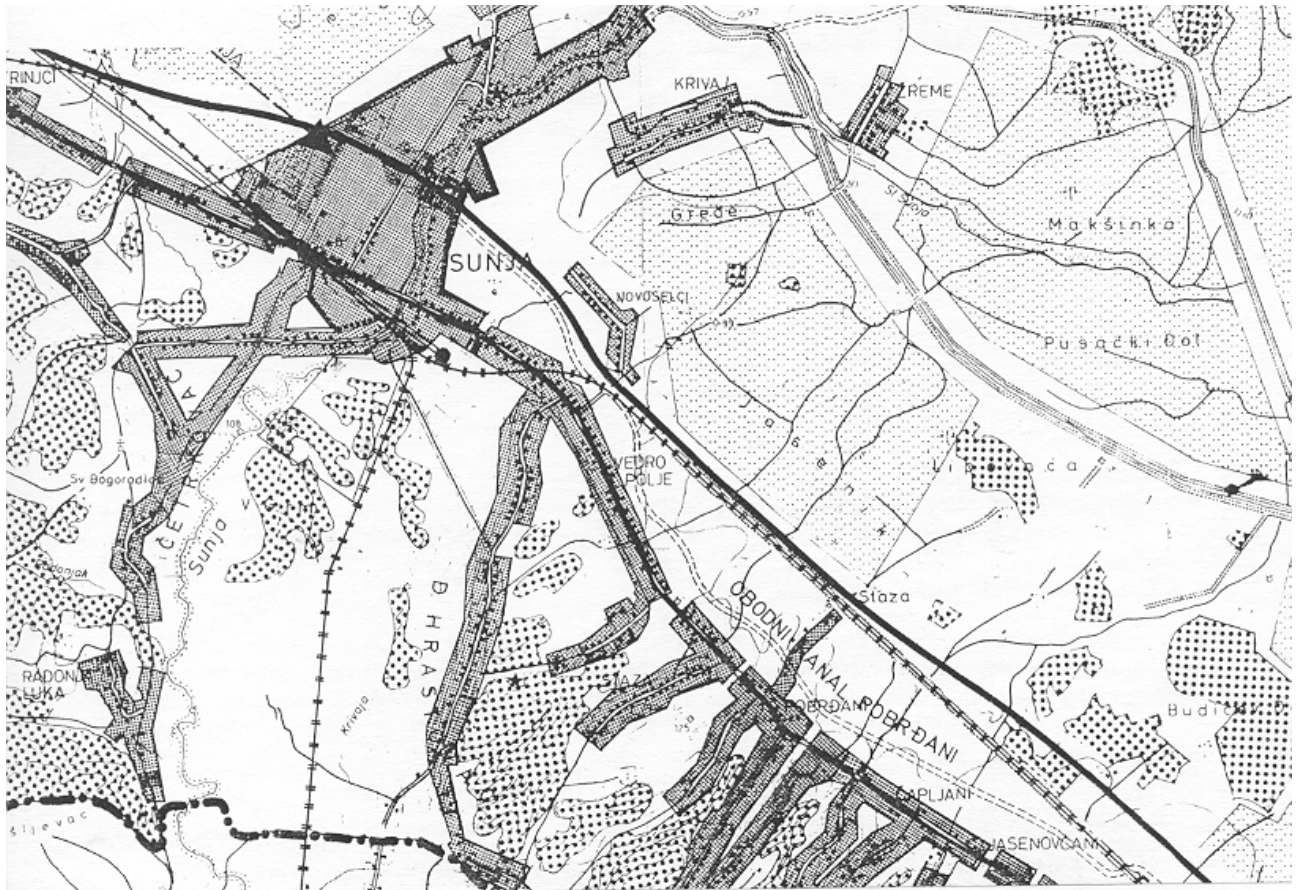
OBRAZLOŽENJE

Osnove korištenja i zaštite prostora bivše općine Sisak

Kako je područje Općine Sunja uključeno u ratom zahvaćena područja Republike Hrvatske (NN 44/92) a potom je 1996.god. dio prostora proglašen područjem od posebne državne skrbi, na poticaj i uz financijsku potporu Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja izrađeni su stručni elaborati za potrebe razvoja i obnove. To su "Osnove korištenja i zaštite prostora bivše općine Sisak".

Plan uređenja naselja Sunja

Početak rata (1990. - 1992. godine) za naselje Sunju je izrađen Plan uređenja naselja, no dokument nije nikada usvojen, te danas može poslužiti samo kao neobavezna stručna podloga.

Izvod iz Prostornog plana (bivše) Općine Sisak
Osnovna namjena površina

1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje

Prostor Općine Sunja danas karakterizira prostorno razvojna neravnoteža koja uzrokuje zaostajanje u razvoju pojedinih naselja u odnosu na prosjek Županije ili Republike Hrvatske. Uzroci ove neravnoteže su razni i kompleksni, te treba navesti samo neke od glavnih razloga zaostajanja:

- slaba naseljenost, i to uglavnom starim stanovništvom,
- prometna izoliranost,
- nerazvijena infrastruktura,
- nedostatak prirodnih resursa,
- nedovoljna gospodarska razvijenost.

1.4.1. Prostorni pokazatelji

Na razvojne potencijale Općine Sunja bitan utjecaj imaju geopolitički i prometni položaj. Područje Općine Sunja položeno je uz rijeku Savu, čime je njen položaj u proteklom je razdoblju bio ograničenije u razvoju, no za očekivati je da će gradnjom mostova na Savi, kao i intenzivnijim razvojem riječnog prometa to predstavljati značajnu stratešku i gospodarsku prednost u budućem razvoju. Najvažnije prometnice koje prolaze područjem Općine Sunja su:

državne ceste

- Vedro Polje (D224) - H.Kostajnica (D30)
- Mošćenica (D37) - Sunja - H.Dubica (GP)

županijske ceste

- Gornja Letina - Sunja - D224
- D30 - M.Gradusa - Drljača - D224
- M.Gradusa (Ž3244) - Svinica - Graboštani
- Sunja (Ž3211) - Bistrač - Strmen - Slovinci
- Šaš (D224) - Utolica - D47

željeznička pruga

- magistralna željeznička pruga I. reda Zagreb - Sisak -Novska
- željeznička pruga I.reda Sunja-Hrvatska Kostajnica-Volinja-Bihać-Split (unska pruga).

1.4.2. Demografski pokazatelji

U skladu s rezultatima posljednjeg službenog popisa stanovništva iz 2001. godine, demografskim tijekovima i promjenama poslije II. svjetskog rata, te najnovijim zbivanjima, koja su izražena velikim promjenama u razmještaju, broju i strukturi stanovništva, potrebno je voditi računa o slijedećim demografskim činjenicama, koje ukazuju kakva je, ili se može očekivati, demografska slika općine:

- prema posljednjem službenom popisu iz 2001. u Općini Sunja je živjelo 7.376 stanovnika,
- Općina Sunja je bila slabije naseljeni prostor, jer je 1991. godine prosječna gustoća naseljenosti općine iznosila svega 25,58 stanovnika na km² (Hrvatska 77,5 st/km²).
- broj stanovnika Općine Sunja rastao je sve do 1931. godine kada dostiže svoj najveći broj, da bi se zatim počeo postepeno smanjivati.
- bilanca kretanja broja stanovnika u Općini Sunja pokazuje negativan migracijski saldo (iz ovog prostora više je iselilo njegovih stanovnika nego se u njega uselilo novih stanovnika iz drugih područja). Stoga je Općina Sunja tradicionalno emigracijsko područje.

- stanovništvo Općine Sunja pokazuje nepovoljna vitalna kretanja. Ovaj je prostor u razdoblju od 1931. godine pa sve do danas stalno bilježio prirodni pad stanovništva,
- u skladu s time dobna struktura stanovništva pokazuje da ono ubrzano sve više stari. Tako je godine 2001. u Općini Sunja skupina mladih (0-19.g.) činila tek oko 19%, zrelih (20-59.g.) je bilo oko 46%, a starih (60 i više godina) skoro 35% od ukupnog broja stanovnika, što pokazuje pripadanje tipu duboke starosti stanovništva (koeficijent starenja je bio 1,8).
- prema narodnosnom sastavu na području Općine Sunja je 2001. godine živjelo 5.866 ili 79,5% Hrvata, 1.288 ili 17,5 % Srba, a ostalih nacionalnosti je bilo svega 222 ili 3%.
- u Općini Sunja je 2001. bilo 2.475 ili 33,5 % aktivnih, 2.760 ili 37,4 % osoba s osobnim prihodom i 2.141 ili 29,1 % uzdržanih stanovnika,
- od poljodjelstva je 2001. živjelo oko 8,3 % stanovništva Općine Sunja.

Demografske promjene kao posljedica domovinskog rata

Već nakon prvih početaka pobune i agresije na Hrvatsku dolazi do velikih demografskih promjena. Iz privremeno okupiranih područja prognano stanovništvo, većinom hrvatske narodnosti, koje se privremeno smještavalo u drugim naseljima na području Općine Sunja, Županije ili u drugim područjima Hrvatske, a dio prognanog stanovništva je odlazio i u inozemstvo. Nakon vojno - policijskih akcija "Bljesak" i "Oluja", koje su se dogodile u 1995. godini, hrvatske vojne i policijske snage oslobodile su čitavo područje Općine Sunja i tako stvorile pretpostavke za povratak prognanika i obnovu njihovih kuća i naselja. Tom prilikom je iz privremeno okupiranog područja Općine Sunja iselila velika većina srpskog stanovništva, tako da su ovaj puta opustjela druga naselja i područja, posebno ona gdje su u većini živjeli stanovnici srpske narodnosti. Kasnije je na području Općine Sunja našao smještaj i izvjestan broj izbjeglica, pretežno Hrvata iz Bosne i Hercegovine.

Pod utjecajem niza čimbenika kao što su: društvena i gospodarska kriza koja je već bila risutna u minulom desetljeću, posljedice Domovinskog rata, neizvjesna sudbina dijela prognanika i izbjeglica, te potreba korjenite preobrazbe društva, koji će se procesi nastaviti i u sljedećem stoljeću; nije jednostavno na duži rok predvidjeti demografske promjene. Veoma je teško izraditi bilo koju i kakvu prognozu, projekciju, procjenu ili predviđanja kretanja broja stanovnika, odnosno planirati broj stanovnika za veće ili manje društveno - političke zajednice, gradove i samostalna naselja. Svi navedeni događaji i pojave utjecali su da se znatno itmijenila dotadašnji demografski trendovi, a oni negativni su se u velikoj mjeri i pogoršali.

Ciljevi i smjernice demografskog razvitka

Radi ublažavanja demografskih poremećaja potrebno je utvrditi ciljeve demografskog razvitka i smjernice, a sve u cilju da se nepovoljni demografski procesi, koji postaju limitirajući čimbenik razvitka, usmjere prema poželjnom kretanju pučanstva za što treba težiti ostvarenju sljedećih ciljeva:

- revitalizirati brdskih, te ratom opustošena područja,
- osigurati povratak prognanika u svoja naselja,
- osigurati uvjete za ostanak mlađeg stanovništva na području općine,
- obnavljati ruralna naselja gdje za to postoje objektivne potrebe i mogućnosti,
- poboljšati standarde i kvalitetu življenja stanovništva.

U okviru cjelokupne strategije i razvojne politike, na županijskoj razini treba predložiti sustav mjera i akcija koje bi trebale ublažiti postojeće poremećaje i pozitivno utjecati na demografske tokove.

Prognoza kretanja broja stanovnika po općinama i gradovima

Procjena broja stanovnika u 2010. godini temelji se na očekivanjima da će u razdoblju koje nas očekuje doći do kompletne obnove ratom oštećenih građevina i infrastrukture, te vezano na to povratka prognanika, da će početi djelovati poticajne mjere hrvatske vlade koje se odnose na naseljavanje pograničnih područja Republike Hrvatke, te da će doći do povratka određenog broja odbjeglih Srba, kao i do doseljavanja hrvatskog stanovništava iz drugih prostora.

O B R A Z L O Ž E N J E

Stanovništvo Općine Sunja 1991., 2001. i prognoza za 2015. godinu

	broj stanovnika 1991. godine	broj stanovnika 2001. godine	okvirna prognoza broja stanovn 2015. godin	razlika 1991.-2001. godina	%	razlika 2001.-2015. godina	%
Općina Sunja	12.309	7.376	8.500	- 4.933	59,9	+ 1.124	115,2

Na temelju svih relevantnih činjenica, procjena je da će 2015. godine na prostoru Sisačko-moslavačke županije prebivati ukupno oko 213.000 stanovnika, što predstavlja povećanje za 29.500 stanovnika (15 %) u odnosu na broj stanovnika po popisu iz 2001. godine. Istovremeno, procjenjuje se da će broj stanovnika Općine Sunja 2010. godine iznositi **8.500**.

1.4.3. Gospodarski pokazatelji

Osim djelomično naselja Sunje, područje Općine Sunja je izrazito ruralno, te dominiraju mala ruralna naselja pretežno disperznog načina gradnje. S gospodarskog stanovišta problem predstavljaju negativni demografski procesi, napose starost stanovništva koja djeluje ograničavajuće, te prilikom izrade razvojnih programa gospodarskog razvitka treba računati s tim faktorom.

U određenoj mjeri ograničavajući faktor razvitka poljoprivrede predstavljaju usitnjenost površina i relativno niži bonitet tla, ali na drugoj strani postoje izrazite komparativne prednosti te je realno očekivati da će ova djelatnost u budućnosti moći ostvarivati visoke stope rasta. Kao potencijale za razvitak poljoprivrede možemo izdvojiti :

- raspoložive površine poljoprivrednog zemljišta visokog stupnja ekološke očuvanosti koja može zadovoljiti vrlo zahtjevne kriterije proizvodnje zdrave hrane,
- ekstenzivno korištenje poljoprivrednih površina u dosadašnjoj ratarskoj i stočarskoj proizvodnji.

Za korištenje ovih potencijala postoje ozbiljne prepreke u broju aktivnih poljoprivrednika i naročito nepovoljnoj dobnoj strukturi poljoprivrednog stanovništva. Također, postoje dobri uvjeti za intenziviranje gospodarskog rasta na osnovi intenzivnog iskorištavanja šumskog fonda.

Industrija, i to prehrambeno-prerađivačka, u proteklom je razdoblju bila u vrlo malom obimu zastupljena isključivo u Sunji (pilana i pogon VAJDE iz Zagreba). U postojećoj strukturi mogu se izdvojiti isti ti kapaciteti kao mogući potencijal budućeg gospodarskog rasta. U postojećim uvjetima, bez obzira na stupanj oštećenosti ovih kapaciteta oni, ni u kom slučaju, ne mogu zaposliti prijašnji broj radnika.

Potencijalna mogućnost za nastanak novih poduzeća i djelatnosti leži u:

- zonama komunalno opremljenog građevinskog zemljišta,
- zonama rezerviranim za gospodarski razvoj,
- poljoprivredi, šumarstvu i stočarstvu kao sirovinskoj osnovici.

U prostornom smislu na ovom području treba podržavati programe radno intenzivnih djelatnosti (koje su već zastupljene), a isključiti svaku mogućnost lociranja kapitalnih objekata i djelatnosti, posebno onih koje ostvaruju negativan utjecaj na okoliš.

Trenutna gospodarska situacija

Gospodarska aktivnost na području Općine Sunja sada se odvija u sklopu 20 tvrtki. Trenutno, glavne gospodarske djelatnosti na području Općine Sunja su poljodjelstvo i šumarstvo, trgovina, ugostiteljstvo, graditeljstvo, promet i veze. Od spomenutih tvrtki, najviše je bilo onih u sektoru trgovine

O B R A Z L O Ž E N J E

Prema podacima Županijskog ureda za statistiku na području Općine Sunja početkom 2001. godine je bilo zaposleno 267 djelatnika. U tvrtkama registriranim na području Općine Sunja bilo je zaposleno svega 58 radnika, od čega najviše u ostalim društvenim, socijalnim i osobnim uslužnim djelatnostima (48,2%), slijede zaposleni u trgovini na veliko i malo (25,8%) i u prerađivačkoj industriji (18,9%). U odnosu na veličinu poduzeća većina djelatnika je zaposlena u malim poduzećima veličine 0 do 5 zaposlenih, dok samo jedna tvrtka ima 28 djelatnika.

Područje djelatnosti	broj tvrtki	broj djelatnika
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	2	0
Prerađivačka industrija	2	11
Graditeljstvo	1	4
Trgovina na malo i veliko	12	15
Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	1	0
Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	3	28
U k u p n o	20	58

1.4.4. Ratna razaranja

Svaki rat ima tragične i dugotrajne posljedice na stanovništvo, gospodarstvo, okoliš i cjelokupnu strukturu države. Područje Općine Sunja jedno je od najviše pogođenih ratnim razaranja na području Republike Hrvatske. Uz razaranja koja su nastala kao rezultat ratnih operacija tijekom Domovinskog rata, naročito je stradalo područje koje je bilo privremeno okupirano u razdoblju 1991. do 1995. godine.

Obnova građevina i infrastrukture

Po oslobađanju prostora koji je bio pod okupacijom proveden je popis i procjena ratne štete te je utvrđeno stanje oštećenosti stambenih i gospodarskih građevina. Prema podacima Županijske komisije za popis i procjenu ratne štete, ukupno je evidentirano na području Općine Sunja 2.208 oštećenih stambenih objekata (od izgrađenih 4.620 stambenih objekata). Po stupnju oštećenja, od I. do III. kategorije oštećenja bilo je 1.709 objekata (77,4%), a u kategorijama od III. do VI. 499 objekata (22,6%).

Razminiravanje

Prema dostupnim pokazateljima na području Sisačko-moslavačke županije registrirano je 640 minskih polja. Od tog broja oko dvije trećine su minska polja JNA, a ostala vlastita ili nepoznata minska polja. U svrhu obnove razminirana su područja prioritetnih naselja obnove, najvažniji infrastrukturni pravci, važniji dalekovodi, te trase vodovodnih sustava i prioritetni mostovi.

1.4.5. Zaštita prirode i okoliša

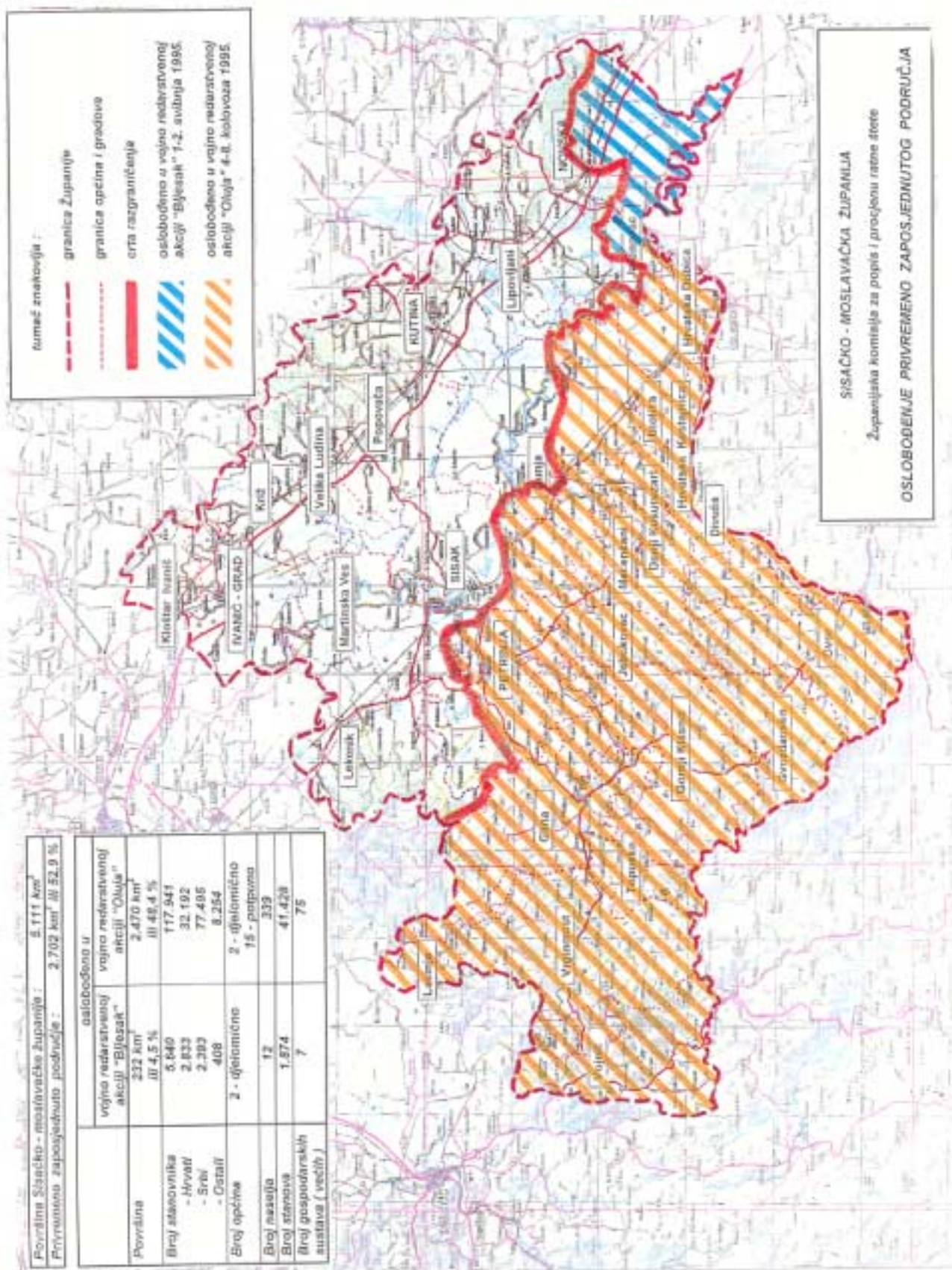
Temeljem Izvješća o stanju okoliša, te Programa zaštite okoliša, izrađenih za prostor Sisačko-moslavačke županije zaključuje se slijedeće:

- kakvoća zraka na području Općine Sunja je I. kategorije,
- površinske vode (razvrstane u I. i II. kategoriju) prema podacima Hrvatskih voda spadaju u III. kategoriju na osnovu sljedećih pokazatelja: BPK5, zasićenost kisikom, stupnju saprobnosti i najvjerojatnijem broju koliformnih bakterija;
- niti jedno naselje Općine Sunja nema riješen sustav obrade otpadnih voda;
- komunalni otpad se odlaže na neuređenim odlagalištima,
- stanje zaštićenih i registriranih spomenika prirodne i kulturne baštine ukazuje na potrebu veće skrbi za njihovo održavanje i očuvanje.

Iz svega navedenog proizlaze ograničenja korištenja prostora kao i provođenje mjera zaštite:

- u zaštićenim dijelovima prirode kao i dijelovima prirode predviđenim za zaštitu;
- potreba korištenja tehnologija koje ne opterećuju vodu, zrak i tlo onečišćenjem;
- potrebe izgradnje uređaja za obradu otpadnih voda;
- potreba sanacije postojećih i uređenja odlagališta komunalnog otpada.

OBRAZLOŽENJE

Karta okupiranog područja Sisačko-moslavačke županije